

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Overfredningsnævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

TAKSATIONSKOMMISSIONEN>

TAKSATIONSKOMMISSIONEN
VEDRØRENDE NATURFREDNING

ADRESSE:

AMALIEGADE 13, 1256 KØBENHAVN K
LF. 01 - 11 95 65

REG. NR. 5848

Sag nr. 221. Fredning af arealer på den vestlige del
af Rømø.

Kendelse:

(Meddelt den 21. maj 1986)

Overfredningsnævnets afgørelse af 17. december 1985 om erstatning i anledning af fredningen af arealer på den vestlige del af Rømø i Skærbæk kommune, Sønderjyllands amt er påklaget til taksationskommissionen vedrørende naturfredning af Stig og Poul Schack (sagens løbenr. 14), der over for kommissionen har oplyst at være ene-ejere af den fredede ejendom.

I klageskrivelsen til kommissionen anførte klagerne, at strandengens øvre del er jordbehandlet siden 1967 samt drænet ved grøfter, og at erstatningen for et areal på ca. 5 tdr. land derfor burde fastsættes efter taksten 800 kr. pr. ha.

Kommissionen anmodede i den anledning Sønderjyllands amtsråd om en udtalelse, og amtskommunens fredningsafdeling har her-

efter i en erklæring, hvorefter kopi blev sendt til klagerne, bl.a. anført:

".....

Det fremgår af det kort, der følger med fredningsafgørelserne, at det pågældende areal er henregnet til vedvarende græs. Dette er sket efter en botanisk vurdering af de på stedet værende plantesamfund.

En jordbehandling som påstået af klagerne har sikkert fundet sted som angivet i slutningen af 1960'erne evt. senere, men ved registreringen i juli 1983 var plantevæksten på arealet domineret af vildtvoksende, salttålende plantearter, og måtte ud fra et botanisk kriterium defineres som strandeng, som ikke havde været omlagt indenfor de senere år. En jordbehandling ligger således en hel del år tilbage i tiden og det følger af fredningens bestemmelser, at området skal henligge i græs uden for almindelig omdrift og kun benyttes til græsning uden jordbehandling, idet fredningen ikke er til hinder for omlægning med passende mellemrum.

.....

De nævnte 2,5 ha har ved hele sagens behandling været defineret som strandeng.

Ved gennemgang af sagens akter fremgår det ikke, at klagerne på noget tidspunkt har anfægtet denne definition eller fremsat ønsker om opdyrkning/jordbehandling og fredningsnævnets afgørelse er ikke anket til overfredningsnævnet.

....."

Taksationskommissionen har den 30. april 1986 besigtiget det fredede areal. Herunder mødte for ejerne Stig Schack.

For amtskommunens fredningsafdeling mødte afdelingsleder Chr. Blinkenberg og biolog Aksel Voigt.

Under besigtigelsen oplyste Stig Schack på forespørgsel, at det nok kunne passe, at arealet ikke havde været under plov de seneste 20 år. Arealet havde kun interesse som græsningsareal, og hvis der kunne gødskes i hidtidigt omfang og foretages omlægning ca. hvert 10. år, ville ejerne stille sig tilfreds med den af overfredningsnævnet fastsatte erstatning.

De for amtsrådet mødende havde med henvisning til fredningsbestemmelsernes formulering ingen indvending mod, at ejerne foretager omlægning af det pågældende areal som nævnt af Stig Schack.

Taksationskommissionen skal henvise til, at arealet efter fredningsbestemmelsernes § 3 vil kunne omlægges med rensningsafgrøder i naturlig rytme, og at der intet er i vejen for gødskning i samme omfang som hidtil. Kommissionen finder herefter i overensstemmelse med det standpunkt, som Stig Schack indtog under besigtigelsen, at der er ydet fuldstændig erstatning for fredningen ved det erstatningsbeløb på 4.700 kr., overfredningsnævnet har fastsat. Kommissionen stadfæster derfor overfredningsnævnets afgørelse.

Herefter bestemmes:

Den i denne taksationssag omhandlede fredningserstatning fastsættes til 4.700 kr.

Beløbet forrentes som bestemt ved overfredningsnævnets afgørelse af 17. december 1985.

J. Lunøe

Karl Nielsen

Jens Peder Jensen

OVERFREDNINGSNÆVNET>

17/
12-1985

Overfredningsnævnets afgørelse

af 17. december 1985

vedrørende fredning af arealer på den vestlige del af Rømø
i Skærbæk kommune, Sønderjyllands amt (j.nr. 2607/84).

Fredningsnævnet for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds har ved kendelse af 19. marts 1984 besluttet at frede ca. 640 ha på den vestlige del af Rømø. Fredningen har til formål at beskytte områdets landskabelige og naturvidenskabelige interesser, herunder det rige fugleliv ved Lakolksøen. Fredningen omfatter helt eller delvis 73 ejendomme (løbenumre), hvoraf 3 ejendomme ejes af det offentlige. Fredningssagen er rejst af Danmarks Naturfredningsforening i 1970.

Fredningsnævnets kendelse er i medfør af naturfredningslovens § 25 forelagt overfredningsnævnet til efterprøvelse. Kendelsen er tillige for så vidt angår fredningens gennemførelse og indhold påklaget til overfredningsnævnet af 4 private ejere og af Skærbæk kommune som lodsejer.

Fredningsområdet består overvejende af klithede, strandenge og enkelte vådområder, herunder Lakolksøen. En mindre del af området dyrkes i almindelig omdrift.

Hele fredningsområdet ligger i landzone, og ca. 95 % af området er omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens §§ 43, 43 a og 43 b om henholdsvis vådområder, heder og strandenge. Efter disse bestemmelser, der trådte i kraft den 1. januar 1979 for vådområdernes vedkommende og iøvrigt den

1. januar 1984, må arealerne kun opdyrkes, tilplantes eller ændres på anden måde, når amtsrådet har givet tilladelse dertil.

Fredningsområdet indgår i et større område, som miljøministeriet v/fredningsstyrelsen i 1983 har udpeget foreløbigt som fuglebeskyttelsesområde i henhold til De Europæiske Fællesskabers Råds direktiv af 2. april 1979 om beskyttelse af vilde fugle.

De ankende private ejere har enten ønsket fredningen opgivet eller geografisk begrænset eller har ønsket forskellige ændringer af fredningsbestemmelserne, bl.a. vedrørende rørhøst og jagt. Skærbæk kommune har ønsket bestemmelserne om Lakolksøen suppleret med angivelse af en bundkote for afløb fra søen.

Danmarks Naturfredningsforening har henstillet, at fredningsnævnets afgørelse opretholdes uanset områdets beliggenhed i landzone, og uanset at størstedelen af fredningsområdet i kraft af generelle bestemmelser i naturfredningsloven under fredningssagens behandling er blevet beskyttet mod tilstandsændringer. Denne henstilling skyldes ikke blot, at fredningsnævnets afgørelse reelt udtrykker et forhandlingsresultat, som er opnået efter talrige drøftelser med ejerne. Henstillingen beror tillige på, at foreningen ikke anser hverken by- og landzoneloven eller naturfredningslovens generelle bestemmelser om vådområder, heder og strandenge for at frembyde tilstrækkelig sikkerhed mod, at der bliver foretaget uønskede foranstaltninger i området. Foreningen finder, at en konkret fredning efter naturfredningslovens kapitel III, som vil blive administreret af fredningsnævnet, fremkalder den bedst mulige sikring af et område, og at der derfor fortsat bør kunne gennemføres fredninger af arealer, som er omfattet af naturfredningslovens generelle bestemmelser. Dette gælder ikke mindst det aktuelle område på Rømmø, som ligger midt i et naturområde, hvis betydning rækker langt ud over Danmarks grænser.

Landskontoret for Landboret har på et større antal ejeres vegne bekræftet, at fredningsnævnets afgørelse er udtryk for et forhandlingsresultat, og har ligeledes henstillet, at afgørelsen stadfæstes.

Skærbæk kommune, Sønderjyllands amtsråd, landbrugsministeriets vildtforvaltning og miljøministeriet v/fredningsstyrelsen har også anbefalet fredningens gennemførelse og herved særligt henvist til den udbredte enighed om indholdet af fredningsbestemmelserne. Vildtforvaltningen har dog udtalt, at fredningsbestemmelserne om jagt bør udgå, idet de er uden reelt indhold som følge af jagtlovens almindelige regler.

I sagens behandling har deltaget 9 af overfredningsnævnets medlemmer.

Overfredningsnævnet skal enstemmigt udtale:

Det tiltrædes, at betingelserne i naturfredningslovens § 1 for fredning af det omhandlede område er opfyldt.

For arealer, som er omfattet af bl.a. §§ 43, 43 a og 43 b i naturfredningsloven, har overfredningsnævnet imidlertid ved enstemmige beslutninger i nyligt afgjorte sager afvist at fæstsætte fredningsbestemmelser efter lovens kapitel III i det omfang, hvori de af sagsrejseren ønskede fredningsbestemmelser allerede er indeholdt i de nævnte almindeligt gældende bestemmelser. Disse enstemmige beslutninger beror navnlig på, at der med de almindeligt gældende beskyttelsesregler i naturfredningsloven, herunder bestemmelserne om klage over amtsrådenes afgørelser, generelt set er tilvejebragt en høj grad af sikkerhed for, at der ikke foretages uønskede indgreb i den eksisterende tilstand af vådområder, heder og strandenge, at der - iøvrigt i overensstemmelse med regionplanlægningen - må forventes en streng administration af disse lovbestemmelser netop i særligt værdifulde naturområder, og at det derfor ville både medføre en overflødig dobbeltadministration og rumme risiko for en for lemfældig administration af andre vådområder m.v., såfremt enkelte sådanne arealer blev pålagt fredningsbestemmelser, der blot gentager eller specificerer lovbestemmelsernes forbud.

Den foreliggende fredningssag har været under behandling i 15 år, og såvel kommunen, amtskommunen og miljøministeriet som et stort antal af de berørte ejere har henstillet, at fredningsnævnets afgørelse i hvert fald i det væsentligste opretholdes. Under hensyn hertil findes denne fredning - uanset overfredningsnævnets principielle stillingtagen til sådanne fredninger - at burde gennemføres i det væsentlige som bestemt af fredningsnævnet.

Kendelsens bestemmelser om rørhøst bør imidlertid ændres. Det tiltrædes, at hensynet til fuglelivet i området syd for Vesterhavsvejen gør et indseende med rørsikringens omfang påkrævet til supplerende af bestemmelserne i naturfredningslovens § 43, stk. 3, hvorefter rørsikring i perioden 1. marts til 1. november kun må ske med tilladelse fra miljøministeren (fredningsstyrelsen). Bestemmelserne herom bør imidlertid udformes med udgangspunkt i et forbud mod rørsikring uden forudgående tilladelse, men således at ejeren (brugeren) af et rørsikret areal på en ejendom har krav på at få meddelt tilladelse til rørsikring på 90 % af arealet. Det findes mest praktisk, at denne ordning administreres af amtskommunen.

Efter de i 1982 foretagne ændringer af jagtloven findes kendelsens begrænsninger i jagtretten at kunne udgå.

Den tilladte hegning i området bør begrænses til sædvanlige kreaturhegn, og der bør iøvrigt foretages nogle overvejende redaktionelle rettelser og tydeliggørelser i fredningsbestemmelserne.

Idet fredningsnævnets kendelse af 19. marts 1984 ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det ca. 640 ha store område, der er afgrænset på kortet, som hører til overfredningsnævnets afgørelse (fredningskortet):

Formål

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder, og således at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle.

Bestemmelser

§ 2. Bevaring af området.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres ny bebyggelse m.v., medmindre sådanne ændringer af den nuværende tilstand er tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 9.

§ 3. Arealernes drift.

- a. De arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for opdyrkede arealer, må dyrkes som hidtil, og fredningen er ikke til hinder for gødskning og sprøjtning i hidtidigt omfang.
- b. De arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for græsarealer, er omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens § 43 b og må kun anvendes til græsning. Arealerne må gødskes i hidtidigt omfang, men der må kun sprøjtes med kemiske bekæmpelsesmidler (insecticider), hvis der opstår akutte insektangreb på kreaturer. Arealerne må omlægges med rensningsafgrøder i naturlig rytme, og i omlægningsperioden må der anvendes kemiske bekæmpelsesmidler (herbicider) til ukrudtsbekæmpelse. Bortset fra de nævnte tilfælde må der ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler (pesticider).
- c. De øvrige arealer i fredningsområdet er omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens § 43 eller § 43 a og skal opretholdes som udyrkede vådområder og hedearealer. Arealerne må ikke gødskes eller sprøjtes med kemiske bekæmpelsesmidler (pesticider). Fredningen er ikke til hinder for, at lyngarealerne slås som hidtil.

I det område, der er vist på fredningskortet med signatur for rørbevokset areal, må der kun skæres rør efter forudgående tilladelse fra Sønderjyllands amtsråd. Tilladelse kan kun meddeles for en sæson ad gangen. En ejer eller den, til hvem ejeren har overladt rørsæringsretten, har krav på at få tilladelse til rørsæring på 90 % af det rørbevoksede areal på en ejendom, men amtsrådet har ret til at bestemme den geografiske afgrænsning af rørsæringsarealet.

- d. Der må ikke noget sted i fredningsområdet plantes eller sås træer og buske, heller ikke selv om dette ville være lovligt efter landbrugsloven. Forbudet gælder ikke beplantning, som klitmynighederne udfører eller påbyder udført med henblik på bekæmpelse af sandflugt.

- e. Der må i hele fredningsområdet kun foretages hegning som led i den landbrugsmæssige udnyttelse af et areal og da kun med sædvanlige kreaturhegn.
- f. Naturen må ikke forurenes ved henkastning eller anbringelse af affald, udrangerede maskiner el.lign.

§ 4. Terrænændringer.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller afgravning. Eksisterende grøfter må vedligeholdes, men der må ikke graves nye grøfter.

§ 5. Særligt om Lakolksøen.

Der må ikke foretages foranstaltninger, som kan medføre, at søarealet formindskes, eller at vandstanden i søen sænkes. Denne bestemmelse er dog ikke til hinder for, at Skærbæk kommune tilvejebringer forbedrede afstrømningsmuligheder, såfremt afløbets bundkote ikke bliver under kote + 1,53 DNN.

§ 6. Bebyggelse m.v. og andre anlæg.

- a. Der må ikke opføres bygninger i fredningsområdet, herunder skure og boder. Forbudet gælder dog ikke sædvanlige læskure for kreaturer, som opføres af træ og fremtræder i mørke, afdæmpede farver.
- b. Der må ikke anbringes campingvogne o.lign., og der må ikke telttes.
- c. Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der ikke anlægges flyveplads, motorbane, skydebane, oplagsplads, losseplads eller bilophugningsplads, og der må ikke opstilles vindmøller, master eller transformerstationer eller anbringes plankeværker, mure eller tårne. Om hegning henvises til § 3, e.

§ 7. Naturpleje.

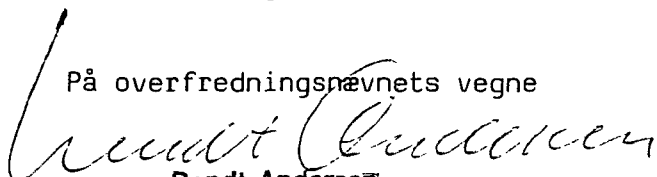
På arealer, der ikke ejes af staten, har Sønderjyllands amtsråd ret til at lade foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, herunder ved afgræsning, såning, slåning, supplerende afhøstning af rørbevoksede arealer og afbrænding af hedearealer. Det er dog en betingelse, at plejeforanstaltningerne udføres uden udgift for ejeren og enten er tiltrådt af ejeren eller - hvis enighed ikke opnås - er godkendt af fredningsnævnet.

§ 8. Begrænsninger i offentlighedens færdselsret.

I det område, der er vist på fredningskortet med signatur for rørbevokset areal, må den ret til færdsel og ophold på udyrkede arealer, som efter naturfredningslovens § 56 tilkommer offentligheden, kun udøves i tiden 1. september - 28. februar.

§ 9. Dispensation.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-8 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

På overfredningsnævnets vegne

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

F O R T E G N E L S E

over matr.nr. der helt eller delvis er omfattet af overfredningsnævnets afgørelse af 17. december 1985 om fredning af arealer på den vestlige del af Rømø i Skærbæk kommune, Sønderjyllands amt (sag nr. 2507/84).

Juvre, Rømø.

Matr.nr. 1, 2, 3, 4, 5, 7, 9, 12, 16, 19, 21, 26, 27, 30, 31, 41, 42, 43, 47, 64, 85, 112, 116, 130, 131, 149, 159, 167, 174, 176, 189, 201, 206, 219, 237, 257, 260, 271, 306, 333, 344, 345, 347, 348, 349, 357, 361, 365, 371, 427 og 458.

Kongsmark, Rømø.

Matr.nr. 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 17, 21, 25, 26, 29, 31, 35, 39, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 49, 50, 51, 75, 83, 91, 133, 136, 137, 260, 270, 274, 298, 420, 490, 508, 509, 601, 613, 618, 629, 630, 633, 645, 679, 680, 685, 703, 705, 717, 743, 778, 784, 929, 1008 og 1121.

Kont 1112 III Nø

5848

17/
12-1985

Overfredningsnævnets afgørelse

af 17. december 1985

om erstatning i anledning af fredningen af arealer på den vestlige del af Rømø i Skærbæk kommune, Sønderjyllands amt (sag. nr. 2607/84).

Fredningsnævnet for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds har ved kendelse af 19. marts 1984 truffet afgørelse om erstatning i anledning af den samtidig besluttede fredning af ca. 640 ha på den vestlige del af Rømø. Erstatning er tilkendt ejerne af de 73 ejendomme (løbenumre), som helt eller delvis er omfattet af fredningen, herunder Sønderjyllands amtskommune, Skærbæk kommune og staten v/jordfonden, med ialt 511.920 kr med renter. Det er udtalt i kendelsen, at erstatning er tilkendt med 800 kr. pr. ha.

Fredningsnævnets kendelse er i medfør af naturfredningslovens § 25 forelagt overfredningsnævnet til efterprøvelse. Erstatningsfastsættelsen er tillige påklaget til overfredningsnævnet af 5 private ejere med påstand om en væsentlig forhøjelse af de tilkendte erstatninger.

I sagens behandling har deltaget 9 af overfredningsnævnets medlemmer.

Overfredningsnævnet skal udtale:

Ved anden afgørelse af dags dato har overfredningsnævnet tiltrådt fredningen med nogle ændringer af fredningsbestemmelserne.

Det tiltrædes, at der er tilkendt erstatning med 800 kr. pr. ha for de arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for "opdyrkede" arealer" og "rørbevokset areal". Beslutningen herom er truffet enstemmigt.

De af fredningen omfattede sø- og mosearealer har siden 1. januar 1979 været omfattet af naturfredningslovens § 43, stk. 2, hvorefter tilstanden på sådanne arealer ikke må ændres uden amtsrådets tilladelse. Endvidere har klithederne og strandengene i fredningsområdet siden 1. januar 1984 været omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens §§ 43 a og 43 b, hvorefter sådanne arealer ikke må opdyrkes, tilplantes eller på anden måde ændres uden amtsrådets tilladelse. Fredningen har således ikke nævneværdig selvstændig betydning for ejernes råden over disse arealer. Da der ikke findes grundlag for at antage, at ejerne af disse arealer ville have foretaget ændringer af arealernes tilstand i tiden mellem fredningssagens rejssning i 1970 og ikrafttrædelsen af de nævnte lovbestemmelser, selv om fredningssagen ikke var blevet rejst, må den af fredningsnævnet tilkendte erstatning vedrørende disse arealer derfor nedsættes væsentligt. Et flertal på 5 medlemmer finder, at der ydes fuld erstatning for fredningen, når erstatningen vedrørende disse arealer fastsættes til 200 kr. pr. ha. Mindretallet har stemt for at tilkende et noget højere beløb pr. ha, men dog mindre end tilkendt af fredningsnævnet.

Det findes rimeligt også i betragtning af sagens langvarighed, at der fastsættes en mindsteerstatning på 1.000 kr. pr. ejendom (løbenummer), dog kun 500 kr. for ejendomme (løbenumre), hvis areal under fredningen er mindre end 0,5 ha. Beslutningen herom er truffet enstemmigt.

Der kan ikke tilkendes erstatning for fredningen af de arealer, som ejes af Sønderjyllands amtskommune og Skærbæk kommune, og der kan kun tilkendes jordfonden erstatning for fredningen af arealer, som ikke kan antages at indgå i jordfondens permanente besiddelser. Beslutningerne herom er truffet enstemmigt.

Erstatning i anledning af fredningen tilkendes herefter således, idet der tages hensyn til stedfundne ejerskifter:

Lb.nr. 1, Svend Brüyn Bleeg:

5,3 ha á 800 kr.	4.240 kr.	
39,4 ha á 200 kr.	<u>7.880 kr.</u>	12.150 kr.

Lb.nr. 2, Ernst Bundesen:

3,5 ha á 800 kr.	2.800 kr.	
10,1 ha á 200 kr.	<u>2.020 kr.</u>	4.850 kr.

Lb.nr. 3, Skærbæk kommune

0 kr.

Lb.nr. 4, Carlo Gundesen:

3,6 ha á 800 kr.	2.880 kr.	
10,0 ha á 200 kr.	<u>2.000 kr.</u>	4.900 kr.

Lb.nr. 5, Jørgen Møller Hansen:

2,4 ha á 800 kr.	1.920 kr.	
10,5 ha á 200 kr.	<u>2.100 kr.</u>	4.050 kr.

Lb.nr. 6, a. Niels Offersen som ny ejer eller
b. Betty Mikkelsen som tidligere ejer:

11,4 ha á 200 kr.		2.300 kr.
-------------------	--	-----------

Lb.nr. 7, Børge Hansen:

4,5 ha á 800 kr.	3.600 kr.	
17,3 ha á 200 kr.	<u>3.460 kr.</u>	7.100 kr.

Lb.nr. 8, Cornelius Møller:

22,1 ha á 200 kr.		4.450 kr.
-------------------	--	-----------

Lb.nr. 9, Anton A. Møller:

22,8 ha á 200 kr.		4.600 kr.
-------------------	--	-----------

Lb.nr. 10, Carl Petersen og Hans Chr.
Petersen til lige deling

2,2 ha á 800 kr. (dyrket areal)	1.760 kr.	
2,3 ha á 800 kr. (rørbevokset areal)	1.840 kr.	
22,4 ha á 200 kr.	<u>4.480 kr.</u>	8.100 kr.

Lb.nr. 10a, Mathias Chr. Møller:

5,1 ha á 200 kr.		1.050 kr.
------------------	--	-----------

Lb.nr. 11, Jordfonden v/jordbrugsdirektoratet:

19,0 ha á 200 kr. (matr.nr. 27 og 361)		3.800 kr.
--	--	-----------

Lb.nr. 12, Lauritz J. Nissen:

4,2 ha á 800 kr. (dyrket areal)	3.360 kr.	
0,7 ha á 800 kr. (rørbevokset areal)	560 kr.	
14,5 ha á 200 kr.	<u>2.900 kr.</u>	6.850 kr.

Lb.nr. 13, Ejner Jepsen:

5,5 ha á 800 kr.	4.400 kr.	
17,0 ha á 200 kr.	<u>3.400 kr.</u>	7.800 kr.

<u>Lb.nr. 14,</u>	Elise Schack Olldag, Stig Schack Olldag og Poul Schack Olldag til lige deling: 23,5 ha á 200 kr.	4.700 kr.
<u>Lb.nr. 15,</u>	Jens L. Jepsen: 11,7 ha á 200 kr.	2.350 kr.
<u>Lb.nr. 16,</u>	Mogens H. Jessen: 22,2 ha á 200 kr.	4.450 kr.
<u>Lb.nr. 17,</u>	Niels Chr. Manø: 7,6 ha á 200 kr.	1.550 kr.
<u>Lb.nr. 18,</u>	Jørgen Jensen Gundersen: 5,6 ha á 200 kr.	1.150 kr.
<u>Lb.nr. 19,</u>	Hans Jensen Krog: 2,4 ha á 200 kr. forhøjet til mindstebeløbet	1.000 kr.
<u>Lb.nr. 20,</u>	Agsele Bleeg: 12,9 ha á 200 kr.	2.600 kr.
<u>Lb.nr. 21,</u>	Wald. P. Carstensen: 8,4 ha á 200 kr.	1.700 kr.
<u>Lb.nr. 22,</u>	Dora Holm: 17,5 ha á 200 kr.	3.500 kr.
<u>Lb.nr. 23,</u>	Arne Knudsen: 20,6 ha á 200 kr.	4.150 kr.
<u>Lb.nr. 24,</u>	Peter Mensel: 9,4 ha á 200 kr.	1.900 kr.
<u>Lb.nr. 25,</u>	a. Brdr. Karstoft I/S og Kjeld Aaskov som nye ejere til lige deling eller b. Nicolaj Schmidt som tidligere ejer: 1,1 ha, mindstebeløbet	1.000 kr.
<u>Lb.nr. 26,</u>	Chr. Bork Bundesen: 11,9 ha á 200 kr.	2.400 kr.
<u>Lb.nr. 27,</u>	Egon W. Møller: 11,3 ha á 200 kr.	2.300 kr.

<u>Lb.nr. 28,</u>	Kjerstine Petersen:		
4,3 ha á 200 kr.	forhøjet til mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 29,</u>	Chr. Jacob Witt:		
1,4 ha á 200 kr.	forhøjet til mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 30,</u>	Erik Hunderup og Arne K. Knudsen til lige deling:		
0,5 ha á 800 kr.		400 kr.	
6,9 ha á 200 kr.		<u>1.380 kr.</u>	1.800 kr.
<u>Lb.nr. 30a,</u>	Erik Hunderup:		
1,0 ha á 800 kr.		800 kr.	
1,5 ha á 200 kr.		<u>300 kr.</u>	1.100 kr.
<u>Lb.nr. 31,</u>	Kresten Præst, Amalie Præst og Ella Gorm Nielsen til lige deling:		
0,1 ha á 800 kr.		80 kr.	
4,1 ha á 200 kr.		<u>820 kr.</u>	
forhøjet til mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 32,</u>	Sønderjyllands amtskommune		0 kr.
<u>Lb.nr. 33,</u>	Gregers Falk:		
4,2 ha á 200 kr.	forhøjet til mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 34,</u>	Jørgeline Margretha Carl:		
2,8 ha á 800 kr.		2.240 kr.	
0,5 ha á 200 kr.		<u>100 kr.</u>	2.350 kr.
<u>Lb.nr. 35,</u>	Lone Merrild Hansen:		
1,0 ha á 800 kr.		800 kr.	
0,4 ha á 200 kr.		<u>80 kr.</u>	
forhøjet til mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 36,</u>	Hans Chr. Martinsen:		
1,4 ha á 800 kr.		1.120 kr.	
2,3 ha á 200 kr.		<u>460 kr.</u>	1.600 kr.
<u>Lb.nr. 37,</u>	Louise Bruun:		
1,2 ha á 800 kr.		960 kr.	
0,5 ha á 200 kr.		<u>100 kr.</u>	1.100 kr.

<u>Lb.nr. 38,</u>	Martin Degn:		
0,8 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 39,</u>	a. Carl Viggo Frej Petersen som ny ejer eller b. S. Aa. F. Petersen som tidligere ejer:		
0,5 ha á 800 kr.		400 kr.	
0,8 ha á 200 kr.		<u>160 kr.</u>	
forhøjet til mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 40,</u>	Christa Adams:		
1,7 ha á 800 kr.		1.360 kr.	
2,0 ha á 200 kr.		<u>400 kr.</u>	1.800 kr.
<u>Lb.nr. 41,</u>	Kurt Chr. Bleeg:		
1,2 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 42,</u>	Mogens Uhrenholt:		
0,04 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 43,</u>	Jenny Sofie Petersen som ny ejer:		
0,05 ha, mindstebeløbet			500 kr.
<u>Lb.nr. 44,</u>	Johannes Poulsen:		
1,2 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 45,</u>	a. Per Borgstrøm, Lise-Lotte Rie Lakolk og Kirsten Ras- mussen som nye ejere til lige deling eller b. Susanne Muusmann som tid- ligere ejer:		
15,2 ha á 800 kr.		12.160 kr.	
18,3 ha á 200 kr.		<u>3.660 kr.</u>	15.850 kr.
<u>Lb.nr. 46,</u>	Anna Schmidt:		
1,2 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 47,</u>	Cathrine Marie Lorentsen:		
0,9 ha á 800 kr.		720 kr.	
1,5 ha á 200 kr.		<u>300 kr.</u>	1.050 kr.
<u>Lb.nr. 48,</u>	T.H. Bennetsen:		
0,9 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.

<u>Lb.nr. 49,</u>	Christine Johnsen, Karl Al-		
	nor og Svend Eskelund til		
	lige deling:		
2,9 ha á 800 kr.		2.320 kr.	
7,7 ha á 200 kr.		<u>1.540 kr.</u>	3.900 kr.
<u>Lb.nr. 50,</u>	a. Finn Bloch-Hansen som ny		
	ejer eller		
	b. Aage Hansen som tidligere		
	ejer:		
2,5 ha á 800 kr.		2.000 kr.	
3,1 ha á 200 kr.		<u>620 kr.</u>	2.650 kr.
<u>Lb.nr. 51,</u>	Bernt Præstin A/S:		
0,2 ha, mindstebeløbet			500 kr.
<u>Lb.nr. 52,</u>	Louise Duhn:		
4,1 ha á 800 kr.		3.280 kr.	
8,6 ha á 200 kr.		<u>1.720 kr.</u>	5.000 kr.
<u>Lb.nr. 53,</u>	Inge Hansen:		
3,3 ha á 800 kr.		2.640 kr.	
9,0 ha á 200 kr.		<u>1.800 kr.</u>	4.450 kr.
<u>Lb.nr. 54,</u>	Anne Katrin Ohling:		
0,57 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 55,</u>	Broder Pærksen:		
0,17 ha, mindstebeløbet			500 kr.
<u>Lb.nr. 56,</u>	Aage Bjerre:		
0,7 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 57,</u>	Marie Nielsen:		
0,06 ha, mindstebeløbet			500 kr.
<u>Lb.nr. 58,</u>	Martin Petersen:		
0,7 ha, mindstebeløbet			1.000 kr.
<u>Lb.nr. 59,</u>	Alfrida Hansen:		
0,7 ha á 800 kr.		560 kr.	
0,7 ha á 200 kr.		<u>140 kr.</u>	
forhøjet til mindstebeløbet			1.000 kr.

<u>Lb.nr. 60,</u>	Bruno Bleeg Jensen:	
0,5 ha, mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 61,</u>	Anna Boldt:	
0,6 ha á 800 kr.	480 kr.	
0,7 ha á 200 kr.	<u>140 kr.</u>	
forhøjet til mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 62,</u>	Magda Rossen:	
0,06 ha, mindstebeløbet		500 kr.
<u>Lb.nr. 63,</u>	Eli Dinsen Hansen:	
0,05 ha, mindstebeløbet		500 kr.
<u>Lb.nr. 64,</u>	Erna Møller:	
1,2 ha, mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 65,</u>	Dødsboet efter Metha Marie Nielsen:	
0,5 ha, mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 66,</u>	a. Effie Møller som ny ejer eller b. Hans Bech som tidligere ejer	
0,6 ha, mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 67,</u>	Thomas Mensel:	
1,2 ha, mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 68,</u>	a. Kaj Hansen som ny ejer eller b. Henning Svendsen som tidligere ejer:	
0,6 ha, mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 69,</u>	Estrid Petersen:	
1,1 ha, mindstebeløbet		1.000 kr.
<u>Lb.nr. 70,</u>	Anne J.E. Brandt:	
0,1 ha, mindstebeløbet		500 kr.
<u>Lb.nr. 71,</u>	Chr. W. Jacobsen:	
0,1 ha, mindstebeløbet		500 kr.

Erstatningsbeløbene forrentes efter naturfredningslovens § 19, stk. 4, 1. punktum, fra den 19. marts 1984 (datoen for fredningsnævnets kendelse) med en årlig rente, der er 1 % højere end den til enhver tid af Danmarks Nationalbank fastsatte diskonto.

Fredningsnævnet har ved tillægskendelse af 6. april 1984 tillagt en del af ejerne et samlet omkostningsbeløb på 8.000 kr. I godtgørelse for udgifter til sagkyndig bistand under sagens behandling for overfredningsnævnet tillægges der de ejere, som har været repræsenteret af Landskontoret for Landboret, et samlet beløb på 4.000 kr., som udbetales direkte til Landskontoret.

Det samlede erstatningsbeløb på ialt 176.900 kr. med renter og omkostninger udredes med 75 % af staten og med 25 % af Sønderjyllands amtskommune.

Overfredningsnævnets ovenstående afgørelse af erstatningsspørgsmålene i sagen kan efter reglerne i naturfredningslovens § 30 påklages til Taksationskommissionen vedrørende Naturfredning, Amaliegade 13, 1256 København K. Klage kan iværksættes af ejere, for hvem overfredningsnævnet har ændret fredningsnævnets erstatningsfastsættelse, samt af miljøministeriet og Sønderjyllands amtsråd.

På overfredningsnævnets vegne

Bendt Andersen
overfredningsnævnets formand

FREDNINGSNÆVNET>

**Fredning af arealer
på den vestlige del
af Rømø.
Skærbæk kommune**

OPHÆVET

Den 19. marts 1984 afsagde fredningsnævnet
for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds i sag
F. 4/70 Fredning af arealer på
den vestlige del af Rømø,
sålydende

K E N D E L S E:

Den 27. februar 1970 rejste Danmarks Natur-
fredningsforening fredningssag for nærmere angivne are-
aler på det vestlige Rømø. Begæringen om fredning af
området var navnlig begrundet med, at arealerne omfat-
ter en lang række biotoper, hvortil der knytter sig
landskabsæstetiske, videnskabelige og undervisningsmæs-
sige væsentlige interesser. Der er endvidere et rigt
fugleliv i området.

Fredningssagen er bekendtgjort i Statstidende
den 23. og 30. juni 1970 og den 26. januar 1971 samt i
By og Land den 25. juni og 2. juli 1970 og den 28. ja-
nuar 1971.

Nævnet afsagde den 17. januar 1975 kendelse,

hvorefter den del af arealerne, der ligger syd for amts-
vejen fra Rømø-dæmningen til Lakolk, ikke skulle under-
gives fredning. Ved overfredningsnævnets kendelse af 3.
november 1975 blev kendelsen hjemvist til fornyet behand-
ling i fredningsnævnet med henblik på fredning af det på-
gældende område.

Efter en foretaget begrænsning af området, der
ønskes fredet, omfatter dette 71 ejendomme helt eller
delvis, ialt 639,90 ha.

Følgende matrikelnumre er helt eller delvis om-
fattet af fredningssagen:

Kongsmark, Rømø: 7-9, 11-13, 15, 17, 19, 21, 25-26, 29,
31, 35, 39, 42-45, 47-51, 75, 83, 91, 133, 136-137, 260,
270, 274, 298, 420, 490, 508-509, 601, 613, 618, 629-630,
633, 645, 679-680, 685, 703, 705, 717, 743, 778, 784, 929
og 1008.

Juvre, Rømø: 1-5, 7, 9, 12, 16, 19, 21, 26-27, 30-31,
41-43, 47, 64, 85, 112, 116, 130-131, 149, 159, 167, 174,
176, 189, 201, 206, 219, 237, 257, 260, 271, 306, 333,
344-345, 347-349, 357, 361, 365, 371, 427 og 458.

I tilslutning til bekendtgørelsen af 23. juni
1970 er det særlig bekendtgjort, at fredningspåstanden
omfatter visse arealer af de angivne matr. nr.'e begræn-
set mod syd af "Småfolksvejen", mod vest af sommerhusom-
rådet ved Lakolk, campingpladsen og Langli-husene, mod
nord af ejerlavsgrensen mellem Kongsmark og Juvre ejer-
lav og mod øst af den bestående fredningslinie i 2. klit-
rækkes østside.

Fredningsområdet ligger på det vestlige Rømø,
omfattende arealer mellem Lakolk og arealer, der er fre-
det ved overfredningsnævnets kendelse af 15. september

1943, samt områder nord for amtsvejen.

Hele fredningsområdet ligger i landzone. Moseområderne var ved fredningssagens rejsning ikke omfattet af naturfredningslovens bestemmelser om moser (§ 43, stk. 2).

Fredningsnævnet har afholdt en række møder.

Dansk Ornitologisk Forening, Botanisk Institut, Århus, Sønderjyllands amtsråd, Skærbæk kommune, klitdirektoratet, byudviklingsudvalget for Rømø, fredningsplanudvalget for Sønderjyllands amt, Naturfredningsrådet, statens naturfrednings- og landskabskonsulent, boligministeriets kommitterede i byplansager, amtslandinspektøren i Tønder, turistforeningen, fredningsstyrelsen, foreningen "Venner af Røms Natur", Landskontoret for Landboret og en række lodsejere har afgivet udtalelser i sagen.

Fredningsnævnets medlemmer er enige om, at det samlede område undergives fredning for at bevare og pleje området, der på grund af dets landskabelige værdi og beliggenhed har væsentlig betydning for almenheden, og for at bevare planter og dyr, der af naturvidenskabelige og undervisningsmæssige hensyn er af væsentlig interesse, jfr. naturfredningslovens § 1, stk. 2.

Fredningsnævnet fastsætter enstemmigt følgende fredningsbestemmelser for det 639,90 ha store område, som er afgrænset på kortet, der hører til fredningsnævnets afgørelse (fredningskortet), og som omfatter de på vedhæftede fortegnelse anførte matrikelnumre helt eller delvis:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at beskytte de væ-

sentlige landskabelige og naturvidenskabelige interesser, der knytter sig til områdets klitheder, græsarealer og vådområder, herunder særlig at bevare det rige og sjældne fugleliv, der findes omkring Lakolksøen.

§ 2. Bevaring af området.

De fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand. Der må således bl.a. ikke opføres ny bebyggelse, foretages terrænændringer eller ske tilplantning, medmindre det er tilladt i de følgende bestemmelser.

§ 3. Lakolksøen.

Vandstanden i Lakolksøen må ikke sænkes. Søarealet må ikke formindskes.

§ 4. Terrænændringer.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller opfyldning. Eksisterende grøfter kan fortsat vedligeholdes. Nye grøfter kan graves efter fredningsnævnets forudindhentede godkendelse.

§ 5. Arealernes drift og pleje.

- a. Arealerne må ikke yderligere opdyrkes. Græsning og lyngslagning må fortsætte i det hidtidige omfang, ligesom omlægning af græsarealer (1-2 år med anden afgrøde) skal være tilladt. Der kan i særlige tilfælde ske opdyrkning af arealer, der i dag udnyttes til græsning, efter forudgående tilladelse fra fredningsnævnet.

- b. På udyrkede arealer må der ikke anvendes gødning, kalk eller kemikalier til insekt- og ukrudtsbekæmpelse.
- c. På dyrkede græsarealer uden for almindelig omdrift må der ikke anvendes kemikalier til ukrudtsbekæmpelse af hensyn til den eksisterende flora, medens gødskning og anvendelse af kemikalier til insektbekæmpelse er tilladt. I en omlægningsperiode - jfr. afsnit a - må der anvendes kemikalier til ukrudtsbekæmpelse.

Dyrkede arealer i almindlig omdrift kan dyrkes som hidtil.

Af kortbilaget til kendelsen fremgår omfanget af "dyrkede arealer" og "græsarealer".

- d. Beplantning med busk- eller trævegetation må ikke finde sted uden fredningsnævnets godkendelse.
- e. Forurening af naturen ved henkastning eller anbringelse af affald må ikke finde sted.
- f. Hegning, der vedrører andet end landbrugsmæssige forhold, må ikke finde sted.

§ 6. Bebyggelse og anlæg.

- a. Der må ikke opføres andre bygninger end læskure for kreaturer. Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg.
- b. Opstilling af skure, boder, master, transformerstationer eller andre skæmmende indretninger må ikke finde sted.

- c. Arealerne må ikke benyttes til campingpladser, og der må ikke opstilles campingvogne eller telte.
- d. Bilophugningspladser må ikke etableres.
- e. Det er ikke tilladt at benytte arealerne som motorbane eller flyveplads.

§ 7. Rørhøst, færdsel og jagt.

- a. Rørhøst kan i princippet fortsættes som hidtil. Hvert efterår, inden rørhøsten påbegyndes, aftales mellem amtskommunens fredningsafdeling og brugerne, hvilke arealer der skal søges afhøstet, og hvilke der skal efterlades uhøstede. De uhøstede arealer skal blandt andet omfatte en i princippet 20 meter bred bræmme omkring Lakolk sø samt 5 meter brede bræmmer langs begge sider af et mindre antal kanaler, som aftales nærmere år for år.
- b. Af hensyn til de sjældne ynglefugle, som er følsomme for færdsel i yngleområderne, er færdsel ikke tilladt i rørbevoksede områder samt på vandfladerne i perioden 1. marts til 1. september, se dog nedenfor for så vidt angår pürschjagt.

Der tillægges ikke offentligheden færdselsret ud over naturfredningslovens almindelige bestemmelser herom.
- c. I området syd for amtsvejen og ned til Småfolksvejen er jagt ikke tilladt i tiden 1. marts til 1. september. Pürschjagt på råbuk er dog tilladt efter jagtlovens bestemmelser.

§ 8. Naturpleje.

- a. Fredningsmyndighederne kan uden bekostning for ejerne og efter aftale med disse foretage landskabspleje på udyrkede arealer. I tilfælde af uenighed afgøres sagen af fredningsnævnet.
- b. Sønderjyllands amtskommune kan som plejemyndighed og efter aftale med ejer og bruger foretage supplerende afhøstning af rør i rørskovsarealerne, hvor dette skønnes nødvendigt, jfr. 7, pkt. a. I tilfælde af uenighed afgøres sagen af fredningsnævnet.

§ 9. Dispensation.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 3-8 kan meddeles, når det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål, jfr. naturfredningslovens § 34.

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til overfredningsnævnet, Amaliegade 7, 1256 København K., efter reglerne i naturfredningslovens § 26. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den klageberettigede.

Lind Larsen

B. Diemer

Jørgen Schmidt

Den 19. marts 1984 afsagde fredningsnævnet
for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds i sag
F. 4/70 Fredning af arealer på den
vestlige del af Rømø,
sålydende

K E N D E L S E:

Ved en samtidig hermed afsagt kendelse har
nævnet bestemt, at nedennævnte arealer undergives fred-
ning.

En række lodsejere har fremsat erstatnings-
krav. Endvidere har Landskontoret for Landboret på en
række lodsejeres vegne fremsat erstatningskrav. Erstat-
ningskravene omfatter foruden arealerstatning særlig
erstatning for indskrænkninger i den landbrugsmæssige
drift, rørskår og jagt. Fredningsnævnet har ved udform-
ningen af fredningsbestemmelserne taget hensyn hertil
og bestemmer, at der alene udbetales almindelig areal-
erstatning 800 kr. pr. ha for området i sin helhed.
Der tages ikke hensyn til, at visse områder er omfat-
tet af naturfredningslovens § 43, idet fredningssagen

er rejst forud for ændringen af den nævnte bestemmelse.

Erstatningen udbetales således:

Lodsejer nr.:	Areal under fredning:	Beløb:
1. Svend Brüyn Bleeg, Juvrevej 95, 6791 Kongsmark.	44,7 ha	35.760 kr.
2. Ernst Bundesen, Vestervej 40, 6791 Kongsmark.	13,6 ha	10.880 kr.
3. Skærbæk kommune, Storegade 51, 6780 Skærbæk.	32,9 ha	26.320 kr.
4. Carlo Gundesen, Vestervej 35, 6791 Kongsmark.	13,6 ha	10.880 kr.
5. Jørgen Møller Hansen, Vestervej 50, 6791 Kongsmark.	12,9 ha	10.320 kr.
6. Betty Mikkelsen, Juvrevej 68, 6791 Kongsmark.	11,4 ha	9.120 kr.
7. Børge Hansen, Thadesvej 1, 6791 Kongsmark.	21,8 ha	17.440 kr.
8. Cornelius Møller, Thadesvej 4, 6791 Kongsmark.	22,1 ha	17.680 kr.
9. Anton A. Møller, Vestervej 34, 6791 Kongsmark.	22,8 ha	18.240 kr.
10. Carl Petersen m.fl. Vestervej 53, 6791 Kongsmark.	26,9 ha	21.520 kr.
10a. Mathias Chr. Møller, Dunbjergvej 1, 6791 Kongsmark.	5,1 ha	4.080 kr.
11. Statens Jordlovsudvalg, Allégade 4, 6270 Tønder.	60,0 ha	48.000 kr.
12. Lauritz J. Nissen, Havnebyvej 95, 6791 Kongsmark.	19,4 ha	15.520 kr.

13. Ejner Jepsen, Juvrevej 58, 6791 Kongsmark.	22,5 ha	18.000 kr.
14. Elise Schack Olldag, Vestervej 21, 6791 Kongsmark, Stig Schack Olldag, Palludansvej 28, 6800 Varde, og Poul Schack Olldag, Skovløbervænget 11, 6800 Varde.	23,5 ha	18.800 kr.
15. Jens L. Jepsen, Krofennen 107, 6780 Skærbæk.	11,7 ha	9.360 kr.
16. Mogens H. Jessen, Thadesvej 2, 6791 Kongsmark.	22,2 ha	17.760 kr.
17. Niels Chr. Manø, Juvrevej 60, 6791 Kongsmark.	7,6 ha	6.080 kr.
18. Jørgen Jensen Gundersen, Søvej 20, 6791 Kongsmark.	5,6 ha	4.480 kr.
19. Hans Jensen Krog, Juvrevej 109, 6791 Kongsmark.	2,4 ha	1.920 kr.
20. Agsel Bleeg, Juvrevej 21, 6791 Kongsmark.	12,9 ha	10.320 kr.
21. Wald. P. Carstensen, Havnebyvej 41, 6791 Kongsmark.	8,4 ha	6.720 kr.
22. Dora Holm, Juvrevej 17, 6791 Kongsmark.	17,5 ha	14.000 kr.
23. Arne Knudsen, Vesterhavsvej 11, 6791 Kongsmark.	20,6 ha	16.480 kr.
24. Peter Mensel, Havnebyvej 20, 6791 Kongsmark.	9,4 ha	7.520 kr.
25. Nicolaj Schmidt, Tøndervej 39 D, 6780 Skærbæk.	1,1 ha	880 kr.

26.	Chr. Bork Bundesen, Vesterhavsvej 20, Nr. Tvismark, 6791 Kongsmark.	11,9 ha	9.520 kr.
27.	Egon W. Møller, Steilhøoberallé 61, B 2000 Hamborg 60.	11,3 ha	9.040 kr.
28.	Dødsboet efter Lehmann Petersen, v/Kjerstine Petersen, Vesterhavsvej 1, 6791 Kongsmark.	4,3 ha	3.440 kr.
29.	Chr. Jacob Witt, Juvrevej 18, 6791 Kongsmark.	1,4 ha	1.120 kr.
30.	Erik Hunderup, Damvej 2, Brøns, 6780 Skærbæk, og Arne K. Knudsen, Roagervej 131, 6760 Ribe.	7,4 ha	5.920 kr.
30a.	Erik Hunderup, Damvej 2, Brøns, 6780 Skærbæk.	2,5 ha	2.000 kr.
31.	Kresten Præst m.fl. Skrænten 130, 6700 Esbjerg.	4,2 ha	3.360 kr.
32.	Sønderjyllands amts- kommune, amtsgården, 6200 Aabenraa.	11,4 ha	9.120 kr.
33.	Gregers Falk, Prilen 18, 6791 Kongsmark.	4,2 ha	3.360 kr.
34.	Jørgeline Margretha Carl, Havnebyvej 61, 6791 Kongsmark.	3,3 ha	2.640 kr.
35.	Lone Merrild Hansen, Rylen 67, 6270 Tønder.	1,4 ha	1.120 kr.
36.	Hans Chr. Martinsen, Hattesvej 50, Tvismark, 6791 Kongsmark.	3,7 ha	2.960 kr.
37.	Louise Bruun, Havnebyvej 110, 6791 Kongsmark.	1,7 ha	1.360 kr.

38. Martin Degn, Toftsvej 26, 6700 Esbjerg.	0,8 ha	640 kr.
39. Sv. Aa. Petersen, Fjelstrupvej 87, 6100 Haderslev.	1,3 ha	1.040 kr.
40. Christa Adams, Råbjergvej 99, Tvismark, 6791 Kongsmark.	3,7 ha	2.090 kr.
41. Kurt Chr. Bleeg, Hattesvej 28, 6791 Kongsmark.	1,2 ha	960 kr.
42. Mogens Uhrenholt, Solvænget 16, Roager, 6760 Ribe.	0,04 ha	32 kr.
43. Emanuel Petersen, Frilandsvej 36, 6270 Tønder.	0,05 ha	40 kr.
44. Johannes Poulsen, Råbjergvej 107, 6791 Kongsmark.	1,2 ha	960 kr.
45. Susanne Muusmann, Seminarievej 1A ⁰¹ 6760 Ribe.	33,5 ha	26.800 kr.
46. Anna Schmidt, Råbjergvej 105, 6791 Kongsmark.	1,2 ha	960 kr.
47. Cathrine Marie Lorentsen, Davidsstræde 10, Tvismark, 6791 Kongsmark.	2,4 ha	1.920 kr.
48. T. H. Bennetsen, Toftlundvej 24, 6760 Ribe.	0,9 ha	720 kr.
49. Hans O. Johnsen m.fl. Benediktevej 48, 6320 Egersund.	10,6 ha	8.480 kr.
50. Aage Hansen, Aabenraavej 5, 6780 Skærbæk.	5,6 ha	4.480 kr.
51. Bernt Præstin, Industrivej 7, 6760 Ribe.	0,2 ha	160 kr.

52. Louise Duhn, Havnebyvej 211, 6792 Havneby.	12,7 ha	10.160 kr.
53. Hans Hansen m.fl., Hattesvej 17, 6791 Kongsmark.	12,3 ha	9.840 kr.
54. Anne Katrin Ohling, 2070 Gross Hansdorf 2, Alter Achterkamp 64, V. Tyskland.	0,57 ha	456 kr.
55. Broder Pærksen, Margrethevej 3, 6280 Højer.	0,17 ha	136 kr.
56. Aage Bjerre, Gl. Færgevej 10, 6791 Kongsmark.	0,7 ha	560 kr.
57. Marie Nielsen, Frydendal 11, lejl. 33, 6200 Aabenraa.	0,06 ha	48 kr.
58. Martin Petersen, Prilen 22, 6791 Kongsmark.	0,7 ha	560 kr.
59. Alfrida Hansen, Prilen 19, 6791 Kongsmark.	1,4 ha	1.120 kr.
60. Bruno Bleeg Jensen, Kaholt 6, 6200 Aabenraa.	0,5 ha	400 kr.
61. Anna Boldt, Råbjergvej 35, Tvismark, 6791 Kongsmark.	1,3 ha	1.040 kr.
62. Magda Rossen, Lergravene 42, 6780 Skærbæk.	0,06 ha	48 kr.
63. Eli Dinsen Hansen, Hohe Mark 16, 2391 Harrislee, V. Tyskland.	0,05 ha	40 kr.
64. Erna Møller, Jernbanegade 10, 6780 Skærbæk.	1,2 ha	960 kr.
65. Dødsboet efter Metha Marie Nielsen, v/Anna Jensen, Brogade 2, 9500 Hobro.	0,5 ha	400 kr.

66. Hans Bech, Tøndervej 42, 6780 Skærbæk.	0,6 ha	480 kr.
67. Thomas Mensel, Råbjergvej 66, 6791 Kongsmark.	1,2 ha	960 kr.
68. Henning Svendsen m.fl. Sct. Knudsgade 1, 4100 Ringsted.	0,6 ha	480 kr.
69. Estrid Petersen m.fl. Agtrupvej 99 ⁰¹ 6000 Kolding.	1,1 ha	880 kr.
70. Anne J. E. Brandt, Sdr. Tobølvej 50, Hjerting, 6700 Esbjerg.	0,1 ha	80 kr.
71. Chr. W. Jacobsen, Strandvej 15, 6400 Sønderborg.	0,1 ha	80 kr.
Ialt	639,90 ha	511.920 kr.

Staten betaler 3/4 og Sønderjyllands amtskom-
mune 1/4 af fredningserstatningen.

Erstatningsbeløbene forrentes fra kendelsens
dato med en årlig rente, der svarer til den af Danmarks
Nationalbank fastsatte diskonto + 1%.

Herefter

b e s t e m m e s :

Der betales fredningserstatninger som oven-
for bestemt.

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til
overfredningsnævnet, Amaliegade 7, 1256 København K.,
efter reglerne i naturfredningslovens § 26. Klagefri-
sten er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt den
klageberettigede.

Lind Larsen

B. Diemer

Jørgen Schmidt

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
66.	Hans Bech, Tøndervej 42, 6780 Skærbæk.	del af 19 Kongsmark, Rømø	0,6	2				
67.	Thomas Mensel, Råbjergvej 66, 6791 Kongsmark.	del af 15 smst.	1,2	2				
68.	Henning Svendsen, m.fl. Sct. Knudsgade 1, 4100 Ringsted.	del af 29 smst.	0,6	2				
69.	Estrid Petersen, m.fl. Agtrupvej 99 ⁰¹ 6000 Kolding.	del af 50 smst.	1,1,	2				
70.	Anne J. E. Brandt, Søndre Tobølvej 50, Hjerting, 6700 Esbjerg.	274 smst.	0,1	1				
71.	Chr. W. Jacobsen, Strandvej 15, 6400 Sønderborg.	del af 35 smst.	0,1	1				
Ialt			639,9 ha					
			=====					

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
60.	Bruno Bleeg Jensen, Kaholt 6, 6200 Aabenraa.	del af 13 Kongsmark, Rømø	0,5	1				
61.	Anna Boldt, Råbjergvej 35, Tvismark, 6791 Kongsmark.	del af 26 smst.	1,3	2				
62.	Magda Rossen, Lergravene 42, 6780 Skærbæk.	del af 679 smst.	0,06	1				
63.	Eli Dinsen Hansen, Hohe Mark 16, 2391 Harrislee, V. Tyskland.	del af 680 smst.	0,05	1				
64.	Erna Møller, Jernbanegade 10, 6780 Skærbæk.	490 smst.	1,2	2				
65.	Dødsboet efter Metha Marie Nielsen, v/ Anna Jensen, Brogade 2, 9500 Hobro.	613 smst.	0,5	1				

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
53.	Hans Hansen m.fl. Hattesvej 17, 6791 Kongsmark.	del af 44 Kongsmark, Rømø	12,3	1				
54.	Anne Katrin Ohling, 2070 Gross Hansdorf 2, Alter Achterkamp 64, V. Tyskland.	705 smst. samt del af 703 smst.	0,07 0,5	1 1				
55.	Broder Pørksen, Margrethevej 3, 6280 Højer.	del af 630 smst. samt 629 smst.	0,08 0,09	1 1				
56.	Aage Bjerre, Gl. Færgevej 10, 6791 Kongsmark.	del af 12 smst.	0,7	2				
57.	Marie Nielsen, Frydendal 11, lejl. 33, 6200 Aabenraa.	784 smst.	0,06	1				
58.	Martin Petersen, Prilen 22, 6791 Kongsmark.	del af 51 smst.	0,7	2				landbrug
59.	Alfrida Hansen, Prilen 19, 6791 Kongsmark.	del af 645 smst.	1,4	2				

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
46.	Anna Schmidt, Råbjergvej 105, 6791 Kongsmark.	del af 48 Kongsmark, Rømø	1,2	1				
47.	Cathrine Marie Lorentsen, Davidsstræde 10, Tvismark, 6791 Kongsmark.	del af 42 smst.	2,4	1				
48.	T.H. Bennetsen, Toftlundvej 24, 6760 Ribe.	del af 8 smst.	0,9	1				
49.	Hans O. Johnsen m.fl. Benediktevej 48, 6320 Egersund.	del af 618 smst. samt del af 601 smst.	8,8 1,8	1 1				
50.	Aage Hansen, Aabenraavej 5, 6780 Skærbæk.	del af 133 smst.	5,6	1				
51.	Bernt Præstin, Industrivej 7, 6760 Ribe.	508 smst.	0,2	1				
52.	Louise Duhn, Havnebyvej 211, 6792 Havneby.	del af 7 smst.	12,7	3				

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
39.	S. Aa. F. Petersen, Fjelstrupvej 87, 6100 Haderslev	del af 39 Kongsmark, Rømø	1,3	1				
40.	Christa Adams, Råbjergvej 99, Tvismark, 6791 Kongsmark.	del af 25 smst.	3,7	2				landbrug
41.	Kurt Chr. Bleeg, Hattesvej 28, 6791 Kongsmark.	del af 47 smst.	1,2	1				
42.	Mogens Uhrenholt, Solvænget 16, Roager, 6760 Ribe.	del af 778 smst.	0,04	1				
43.	Emanuel Petersen, Frilandsvej 36, 6270 Tønder.	420 smst.	0,05	1				
44.	Johannes Poulsen, Råbjergvej 107, 6791 Kongsmark.	del af 45 smst.	1,2	1				
45.	Susanne Muusmann, Seminarievej 1A 01 6760 Ribe.	del af 91 smst.	32,7	8				
		samt 633 smst.	0,8	2				

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
34.	Jørgeline Margretha Carl, Havnebyvej 61, 6791 Kongsmark.	del af 260 Kongsmark Rømø	3,3	1		2,2		
35.	Lone Merrild Hansen, Rylen 67, 6270 Tønder.	137 smst.	1,4	1		0,05		
36.	Hans Chr. Martinsen, Hattesvej 50, Tvismark, 6791 Kongsmark.	del af 43 smst.	3,7	1		0,2		
37.	Louise Brunn, Havnebyvej 110, 6791 Kongsmark. <u>Lejere af grund:</u> Petra Møller, Tøndervej 30, 6780 Skærbæk, Chr. Møller, Gårdkrogsvej 9, Bars- bøl, 6780 Skærbæk og Anna Mortensen, Høy- bergvej 9, Visby, 6270 Tønder.	del af 21 smst.	1,7	1		0,01		landbrug
38.	Martin Degn, Toftsvej 26, 6700 Esbjerg.	del af 685 smst.	0,8	1				

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
29.	Chr. Jacob Witt, Juvrevej 18, 6791 Kongsmark.	237 Juvre, Rømø	1,4	1				landbrug
30.	Erik Hunderup, Damvej 2, Brøns, 6780 Skærbæk. og Arne K. Knudsen, Roagervej 131, 6760 Ribe.	458 smst. 136 Kongsmark, Rømø	3,1 4,3	4 1		2,5		del af samlet ejendom
30a.	Erik Hunderup, Damvej 2, Brøns, 6780 Skærbæk.	717 smst.	2,5	2				
31.	Kresten Præst m.fl. Skrænten 130, 6700 Esbjerg.	del af 371 Juvre, Rømø	4,2	3		1,2		
32.	Sønderjyllands amts- kommune, Skelbækvej, 6200 Aabenraa.	del af 270 Kongsmark Rømø	11,4	3		9,5		
33.	Gregers Falk, Prilen 18, 6791 Kongsmark.	del af 31 smst.	4,2	1		0,7		

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
22.	Dora Holm, Juvrevej 17, 6791 Kongsmark.	del af 3 Juvre, Rømø	17,5	3		10,4		landbrug
23.	Arne Knudsen, Vesterhavsvej 11, 6791 Kongsmark.	del af 176 smst. samt 257 smst.	20,2 0,4	2 1				landbrug
24.	Peter Mensel, Havnebyvej 20, 6791 Kongsmark.	271 smst.	9,4	2				landbrug
25.	Nicolaj Schmidt, Tøndervej 39 D, 6780 Skærbæk.	del af 189 smst.	1,1	1				
26.	Chr. Bork Bundesen, Vesterhavsvej 20, Nr. Tvismark, 6791 Kongsmark.	149 smst. del af 47 smst. samt del af 116 smst.	7,7 2,8 1,4	1 1 1				landbrug do. do.
27.	Egon W. Møller, Steilshooberalles 61, B 2000 Hamborg 60.	del af 4 smst.	11,3	3		2,3		landbrug
28.	Dødsboet efter Lehmann Petersen, v/Kjerstine Petersen, Vesterhavsvej 1, 6791 Kongsmark.	del af 43 smst.	4,3	2				landbrug

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
15.	Jens L. Jepsen, Krofennen 107, 6780 Skærbæk.	del af 219 Juvre, Rømø	11,7	2				landbrug
16.	Mogens H. Jessen, Thadesvej 2, 6791 Kongsmark.	206 smst. samt del af 12 smst.	17,4 4,8	1 1				landbrug do.
17.	Niels Chr. Manø, Juvrevej 60, 6791 Kongsmark.	del af 41 smst.	7,6	2		2,1		landbrug
18.	Jørgen Jessen Gunde- sen, Søvej 20, 6791 Kongsmark.	del af 130 smst.	5,6	1		1,8		landbrug
19.	Hans Jensen Krog, Juvrevej 109, 6791 Kongsmark.	del af 7 smst.	2,4	1		alt		landbrug
20.	Agsele Bleeg, Juvrevej 21, 6791 Kongsmark.	del af 26 smst.	12,9	2		7,6		landbrug
21.	Wald. P. Carstensen, Havnebyvej 41, 6791 Kongsmark.	131 smst.	8,4	1		3,3		landbrug

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
11.	Statens Jordlovsud- valg, Allégade 4, 6270 Tønder.	del af 27 Juvre, Rømø 260 smst. del af 361 smst. del af 349 smst. del af 348 smst. del af 345 smst. del af 344 smst. del af 9 Kongsmark, Rømø samt 743 smst.	7,1 1,3 11,9 2,3 0,7 0,7 1,3 32,0 2,7	2 1 2 1 1 1 1 2 1		 alt alt alt alt 6,9		
12.	Lauritz J. Nissen, Havnebyvej 95, 6791 Kongsmark.	357 Juvre, Rømø del af 11 Kongsmark Rømø samt del af 17 smst.	17,6 1,2 0,6	2 1 2				landbrug do. do.
13.	Ejner Jepsen, Juvrevej 58, 6791 Kongsmark.	333 Juvre, Rømø samt del af 16 smst.	11,2 11,3	2 2				landbrug do.
14.	Elise Schack Olldag, Vestervej 21, 6791 Kongsmark, Stig Schack Olldag, Palludansvej 28, 6800 Varde, og Poul Schack Olldag, Skovløbervænget 11, 6800 Varde.	del af 9 smst.	23,5	2				landbrug

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
5.	Jørgen Hansen Møller, Vestervej 50, 6791 Kongsmark.	del af 31 Juvre, Rømø samt del af 365 smst.	6,4 6,5	1 1				landbrug do.
6.	Betty Mikkelsen, Juvrevej 68, 6791 Kongsmark.	del af 85 smst.	11,4	1				landbrug
7.	Børge Hansen, Thadesvej 1, 6791 Kongsmark.	del af 19 smst.	21,8	2				landbrug
8.	Cornelius Møller, Thadesvej 4, 6791 Kongsmark.	del af 5 smst.	22,1	2				landbrug
9.	Anton A. Møller, Vestervej 34, 6791 Kongsmark.	del af 1 smst. samt del af 174 smst.	22,0 0,8	2 1		0,8		landbrug do.
10.	Carl Petersen m.fl. Vestervej 53, 6791 Kongsmark.	del af 42 smst. del af 21 smst. 64 smst. del af 112 smst. del af 509 Kongsmark, Rømø	17,1 2,4 2,2 0,5 4,7	4 1 1 1 1		4,3 alt alt		landbrug do. do. do.
10a.	Mathias Chr. Møller, Dunbjergvej 1, 6791 Kongsmark.	298 smst.	5,1	1				

lb.nr.	ejernavn postadresse	matr.nr. ejerlav	ønskes fredet		heraf fredet i h.t. naturfredningslovens		tidligere fredet	anmærkninger
			ca. ha	antal lodder	§§ 46, 47a og 53 ca. ha	§§ 47-1 og 47-2 ca. ha		
1.	Svend Brüyn Bleeg, Juvrevej 95, 6791 Kongsmark.	del af 2 Juvre, Rømø samt del af 30 smst.	43,0 1,7	1 1				landbrug do.
2.	Ernst Bundesen, Vestervej 40, 6791 Kongsmark.	del af 159 smst.	13,6	1				landbrug
3.	Skærbæk kommune, Storegade 51, 6780 Skærbæk.	dele af 167 smst. del af 306 smst. del af 347 smst. del af 427 smst.	5,8 0,5 0,4 1,3	4 1 1 3		alt 0,1		veje og grøfter
	Skærbæk kommune, veje og vandløb, 6780 Skærbæk.	del af 49 Kongsmark, Rømø	1,4	2				
		del af 75 smst.	0,1	1				
		del af 83 smst.	1,5	3				
	Skærbæk kommune, udstyknings, 6780 Skærbæk.	929 smst. samt del af 1008 smst.	0,7 21,2	2 3		11,0		
	Skærbæk kommune, losseplads, 6780 Skærbæk.							
	Skærbæk kommune, konto nr. 58326, 6780 Skærbæk.							
4.	Carlo Gundersen, Vestervej 35, 6791 Kongsmark.	del af 201 Juvre, Rømø	13,6	1				landbrug

19/3-1984

U D S K R I F T

af

FORHANDLINGSPROTOKOLLEN

for

fredningsnævnet for Sønderjyllands
amts nordlige fredningskreds.

Den 6. april 1984 kl. 15,30 afholdt fredningsnævnet for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds møde på amtsgården i Aabenraa. Nævnet var repræsenteret af formanden, civildommer Ib Lind Larsen, Haderslev, det amtsrådsvalgte medlem, gårdejer Børge Diemer, Bjerndrup, og suppleanten for det af Skærbæk kommune valgte medlem, skovfoged Jørgen Schmidt, Skærbæk.

Som sekretær medvirkede civildommer Torkil Rasmussen, Kolding.

F. 46/84

jfr. F. 4/70:

Fredning af arealer på
det vestlige Rømø.

Ole Kirk, Landskontoret for Landboret, har gjort opmærksom på, at han i sin skrivelse af 10. marts 1982 for forskellige lodsejere til nævnet har påstået sagsomkostninger vedr. frednings-sag F. 4/70: Fredning af arealer på vestlige Rømø, i hvilken sag er afsagt kendelser af nævnet den 19. marts 1984. Ole Kirk har oplyst, at han har deltaget i 3 lodsejermøder og 2 nævnsmøder. Han har repræsenteret 21 lodsejere.

Sagen drøftedes, og det besluttedes at tillægge Landskontoret for Landboret et honorar på 8.000 kr.

Der afsagdes herefter straks sålydende

t i l l æ g s k e n d e l s e :

Der tilkendes Landskontoret for Landboret et honorar, stort 8.000 kr., hvoraf staten betaler 3/4 og Sønderjyllands amtskommune 1/4.

Sagen sluttet.

Mødet hævet.

Lind Larsen

Udskriftens rigtighed bekræftes,

Fredningsnævnet for Sønderjyllands amts
nordlige fredningskreds, den 13. april 1984.

Lind Larsen

Kopi sendt til:

Sønderjyllands amtskommune, fredningsafdelingen.

Danmarks Naturfredningsforening.

Skærbæk kommune, tekn. forvaltning.

Fredningsstyrelsen, 6 ekspl.

Overfredningsnævnet.

Landskontoret for Landboret.

FREDNINGSNÆVNET>

17/1-75

REG. NR. 5848

3/11-75

*Gj. Lign. i sags nr. 2253/75
vedrørende fredning af arealer på det
vestlige Rømø. FN.*

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

År 1975, den 3. november , afsagde overfrednings-
nævnet følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 2253/75 vedrørende fredning af arealer på det
vestlige Rømø.

Den af fredningsnævnet for Sønderjyllands amts nord-
lige fredningskreds den 17. januar 1975 afsagte kendelse er
sålydende:

Ved skrivelse af 27. februar 1970 anmodede Danmarks Naturfredningsforening det daværende naturfredningsnævns for Tønder amtsrådskreds om at rejse fredningssag for nogle arealer på det vestlige Rømø, omfattende dels et område syd for amtsvejen mellem sommerhusbebyggelsen i Lakolk og nogle øst herfor liggende, tidligere fredede centrale dele af Rømø, dels et ca. 4 km langt område fra amtsvejen og nordpå til det militære område, afgrænset mod vest af stranden og af en dybde fra ca. 1/2 til ca. 1 1/2 km. Arealernes grænser var nærmere angivet på et nedfølgende kort, mrk. 1970 I og II, men grænserne blev senere berigtiget af Danmarks Naturfredningsforening ved skrivelse af 2. december 1970 ved et kort, mrk. 1970 I, II og XI, der er vedhæftet nærværende kendeelse som kortbilag I.

Som begrundelse for begæringen om rejssning af fredningssag anførtes i naturfredningsforeningens skrivelse af 27. februar 1970 bl.a. :

" De nævnte arealer omfatter en lang række biotoper : sø, hedemose, fugtighede og klithede. Der knytter sig til disse væsentlige videnskabelige og undervisningsmæssige interesser, ligesom de udfra en landskabsæstetisk vurdering må karakteriseres som værende af meget væsentlig betydning.

Ved regelmæssige opmålinger af fuglelivet gennem de senere år har man konstateret, at specielt området omkring Lakolk har en meget stor betydning for såvel yngle- som trækfugle

Området anvendes hvert år af Botanisk Institut ved Århus Universitet til sommerkursus i plantekendskab. Til dette formål er der meget varierende biotoper på Rømø særdeles velegnede, idet man træffer såvel et meget stort antal af de

almindelige arter, såvel som en række sjældnere arter.
Af såvel landskabelige som videnskabelige årsager må det an-
ses for meget væsentligt, at der ikke i området foretages
yderligere udbygning af bebyggelsen gennem en tørlægning af
Lakolk-søen, en mulighed, der er peget på i byudviklingsplan
af 14. april 1964. Tværtimod bør søen bibeholdes til glæde
for såvel fastboende som for eendagsturister i området.

I et møde den 15. juni 1971 har naturfredningsforeningen
yderligere udtalt, at "områdets nordlige og sydlige del er en
æstetisk og naturvidenskabelig helhed, som ikke kan opskilles
eller behandles forskellig. Til området er knyttet store
æstetiske og videnskabelige interesser, men de videnskabelige
interesser er de vægtigste. For de sidstnævnte interessers
vedkommende er det afgørende, at de nuværende driftsformer
ikke ændres, og dette vil kun kunne ske gennem en fredning,
idet sådanne hensyn ikke tilgodeses gennem zoneloven, som
iøvrigt også på andre områder ikke sikrer landskaber på samme
måde som en fredning". Danmarks Naturfredningsforening har i be-
gæringen endvidere henvist til nogle vedlagte erklæringer af
21. oktober 1967 fra Dansk Ornitologisk Forening og af 4. de-
cember 1968 og 26. marts 1969 fra Botanisk Institut, Århus
Universitet.

Dansk Ornitologisk Forening udtaler i erklæringen bl.a.,
at man på det allerkræftigste skal anbefale at fredningen
på Rømsø i hvert fald udvides til at omfatte hele det område,
der strækker sig fra sommerhusbebyggelsen i Lakolk mod øst
til de tidligere fredede områder, bestående af sø, sumpe, eng,
hede og hedemose.

Botanisk Institut, Århus, har i sin erklæring udtalt, at
der på Rømsø indenfor det område, der omfattes af fredningsbe-
gæringen, findes arealer, der er af meget stor botanisk inte-

resse, nemlig

- 1) områder omkring udløbet af Porrepril (strandengtyper, strandsumpe og talrige klitformationer).
- 2) områder med klithede, tør og fugtig, beliggende nord og syd for nye øst-vest gående bilvej.
- 3) områder nord for denne vej - og vest for plantage - med talrige fugtige klitlavninger og med forskellige kærtyper samt meget rig variation af klithede. Endnu forekomst af flere af de arter, som er sjældne i landet (f.eks. *Hammarbya pulchra*).

Som led i undervisningen på instituttet afholdes feltkursus med gennemgang af plantesamfundene i disse områder, som anses som særdeles værdifuldt led i instituttets undervisning.

Danmarks Naturfredningsforenings påstand havde følgende ordlyd :

'Bebyggelse skal ikke være tilladt.

Større ombygning af og tilbygning til eksisterende bygninger må ligeledes kun foretages med nævnets godkendelse.

Opstilling af skure, bodar, master, transformatorstationer eller andre skæmmende indretninger må ikke finde sted.

Arealerne må ikke benyttes til camping.

Det er ikke tilladt at benytte arealerne til oplagsplads.

Bilophugningspladser må ikke etableres.

Arealerne må ikke benyttes til henkastning af affald.

Det er ikke tilladt at benytte arealerne som motorbane eller flyveplads.

Beplantning med busk- eller trævegetation må ikke finde sted uden de påtaleberettigedes godkendelse.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller opfyldning.

Arealerne må ikke yderligere opdyrkes. Græsning og lyngslagning må fortsættes i det hidtidige omfang.

Indenfor det fredede område må der ikke anvendes kemikalier til skadedyrs- og ukrudtsbekæmpelse.

Vændstanden i Lakolk-søen må ikke sænkes.

Søarealet må ikke forminskes.

De naturleberettigede kan, uden bekostning for ejerne, foranledige, at den ønskede naturtilstand opretholdes.

Pataleret tillægges fredningsnævnet for Tønder amtsrådskreds Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening. "

Den 20. maj 1970 afholdt det daværende naturfredningsnævnet for Tønder amtsrådskreds det første møde i anledning af fredningsbegæringen. Af nævnets forberedelsesprotokol fremgik følgende om dette møde fremgår det, at der var enighed i nævnet om "..... at fredningspåstanden på det foreliggende grundlag ikke kan fremmes i sin helhed." Ligeledes protokoltilførslen var nævnets medlemmer af den mening "..... at fredning af arealerne syd for amtsvejen synes velbegrundet, medens det må anses for tvivlsomt, om der er behov for fredning i sin helhed af arealerne nord for amtsvejen." Nævnet var af den opfattelse, "..... at de nordlige arealer er beskyttet af byudviklingsloven, ligesom den daværende landbrugsdrift, jordens bonitet og fugtighedsforhold røpper rum for store muligheder for ændret anvendelse." I et yderligere møde den 12. juni 1970, hvor tillige repræsentanten for Danmarks Naturfredningsforening deltog, besluttede nævnet, at fredningssagen skulle opdeles i to dele, og at første del, arealerne i Kongemark ejerlav (hvoraf den største del ligger syd for amtsvejen) skulle fremmes ved bekendtgørelse i Statstidende m.v. For den nordlige del, øvre ejerlav, udsattes sagen til forhandling om en reduktion af området mod nord ved at flytte den nordlige grænse mod syd til den på kortet angivne "projekteret vej" fra Søilmark til havet, hvorved strekningen længere vil blive reduceret til godt 1 1/2 km. bekendtgørelse om rejning af fredningssagen for så vidt angår arealer i Kongemark blev indrykket i Statstidende den 21.

juni 1970, og et supplement til bekendtgørelsen blev indrykket den 30. juni 1970. I det lokale blad "By og Land" blev tilsvarende bekendtgørelse indrykket den 27. juni 1970 med supplement den 2. juli 1970. Der blev samtidig sendt særskilt meddelelser herom til ejendommernes ejere og brugere ved almindeligt brev.

Efter at Danmarks Naturfredningsforening i skrivelse af 2. december 1970 havde fastholdt fredningsbegæringens geografiske område mod nord, blev der indrykket bekendtgørelse om fredningssag for så vidt angår Juvre ejerlav for hele det område, fredningsbegæringen omfatter. Fredningsnævnets afsluttende drøftelser og beslutning herom fremgår ikke af nævnets forhandlingsprotokol. Bekendtgørelsen indrykkes i Statstidende den 26. januar 1971 og i "By og Land" den 28. januar 1971, og der blev den 22. januar 1971 pr. anbefalet brev sendt direkte meddelelser til ejere og brugere af de ejendomme, der omfattes af denne del af fredningssagen.

Fredningsnævnet har indhentet erklæringer om sagen fra de interesserede myndigheder og har afholdt en række møder vedrørende sagen. I et af møderne har samtlige interesserede myndigheder deltaget, og til et andet møde blev samtlige lodsejere tilsagt. Nævnet har tilsendt myndighederne og lodsejerne kopier af fredningsbegæringen med tilhørende kortmateriale.

Fredningsplanudvalget for Sønderjyllands amt har i erklæring af 6. april 1971 og senere mundtligt udtalt, at udvalget kan give fredningsbegæringen sin fulde støtte, og at udvalget ikke mener, at reglerne i loven og by- og landzoner tilstrækkeligt værner for naturværdierne i området, dels fordi zoneinddelingen kan ændres, dels fordi zone-loven ikke hindrer ændrede driftsformer, tilplantning, rasterudnyttelse og opførelse af nødvendige driftsbygninger, hvortil kommer, at nærsynet til bevarelsen af naturskønnet kun er af mindre betydning blandt de formål, der skal tilgodeses ved fredningsplanlægning.

deres afgørelser.

Naturfredningsrådet har i erklæring af 6. juli 1971 og mundtligt anbefalet, at der sker fredning i overensstemmelse med fredningspåstanden, idet man kan derved kan sikre opretholdelse af en ønsket naturtilstand og værne området mod en række indgreb, f.eks. terrænændringer, der ikke hindres af lov om by- og landzoner. Rådet anser områderne for æstetisk og naturvidenskabeligt meget værdifulde.

Sønderjyllands amtsråd har i skrivelse af 20. januar 1971 og senere mundtligt udtalt, at man finder, at den gennemførte byudviklingsplan for Rømø i tilstrækkeligt omfang sikrer mod en uhensigtsmæssig bebyggelse af de arealer, der er omfattet af fredningspåstanden. Såfremt fredning gennemføres, henstiller amtsrådet, at det pålægges statskassen at betale ni tiendedele af fredningserstatningerne, idet fredningen efter amtsrådets opfattelse ikke har særlig lokal interesse. I et senere møde har amtsrådets repræsentant udtalt, at når forholdet er det, at de videnskabelige interesser er den væsentligste grund til fredningssagens rejning, vil det ikke være rimeligt, at Sønderjyllands amtsråd skal betale for udgifterne ved en sådan fredningssag, og amtsrådet har i denne forbindelse foreslået, at fredningsnævnet, inden dette foretager viderebehandling af fredningssagen, undersøger muligheden for, at de videnskabelige interesser i stedet mere rationelt sikres ved, at Århus Universitet eller vedkomende ministerium køber arealerne.

Byudviklingsudvalget for Rømø har udtalt, at man kan henholde sig til amtsrådets erklæring af 20. januar 1971, og at udvalget mener, at byudviklingsudvalgets myndighed må anses for tilstrækkelig til at sikre de omhandlede arealer.

Skærbæk kommune har i et møde den 15. juni 1971 udtalt, at kommunen mener, at den rejste fredningssag omfatter et alt for stort område, idet man mener, at der alene bør ske fred-

ning af engarealer og de 2 søer i Kongsmark området. Efter kommunens mening er der hverken i den nordlige eller den sydlige del fare for, at der skulle fremkomme ønsker om bebyggelse eller andre foranstaltninger, der kunne særlig naturskønne, idet jordbundsforholdene og det lave niveau umuliggør bebyggelse m.v., bortset fra arealerne i den østlige side af Juvre området, hvor der findes klitarealer, som bør udgå af fredningssagen og reserveres for sommerhusbebyggelse. Kommunen har dog subsidiært udtalt, at hvis det nævnte klitareal udgår af fredningssagen, og hvis der tillige reserveres arealer til udvidelse af butikscentret i Lakolk og til opførelse af et hotel på dette sted, samt hvis der foretages enkelte andre mindre begrænsninger i området, vil man ikke protestere imod, at også den nordlige del (Juvre) fredes. Kommunen har i denne forbindelse udtalt, at der ved varetagelse af offentlighedens rekreative interesser bør tages hensyn ikke alene til landskabelige værdier, men også til, at der etableres opholdsmuligheder, forretninger m.v. til betjening af turister m.v.

Klittedirektøren har udtalt, at direktoratet kan tiltræde den fremsatte fredningsønsker for så vidt angår de af staten ejede arealer, der omfattes af fredningssagen.

Ejerne af de ejendomme, der omfattes af fredningssagen, har for langt de fleste vedkommende protesteret imod fredning, både i skrivelser til nævnet og på et møde den 7. oktober 1971. Lodsejerne har gjort gældende bl.a., at der må anses at være tilstrækkelig beskyttelse af de landskabelige værdier i zoneloven, at en stor del af området er så lavt liggende, at den aldrig vil blive egnet til bebyggelse, at der allerede i de statsejede arealer og de tidligere fredede arealer er sikret tilstrækkeligt af naturskønne arealer. Endvidere fremhævede nogle af lodsejerne, at fredning ofte med-

fører, at de pågældende arealer bliver stærkt forurenet ved publikums henkastning af flasker, papir m.v., ligesom manglende toiletforhold bevirker tilsvining af arealerne. Vedrørende anvendelse af kunstgødning og andre kemikalier blev det gjort gældende, at dette er anvendt i adskillige år uden at volde skade på fugleliv og planter, idet det kun anvendes i beskedent omfang. Anvendelse af sådanne stoffer er nødvendig for at kunne bruge de store engarealer mod nord til landbrugsmessige formål. På et tidligere møde udtalte landmand Carl Petersen, at der efter hans skøn kun drives vekseldrift på ca. højst 10% af engarealerne i den nordlige del, og at der ellers på denne begrænsede del kun foretages gødskning og meget begrænset sprøjtning med kemikalier, som må være uden nævneværdig betyning for fuglelivet. Længst den største del af engarealerne ligger uerørt med græsbevoksning, som aldrig opløjes, og som anvendes til fôr og kres-turgræsning. I en skriftlig henvendelse fra 21 lodsejere i Juvre udtales imidlertid bl.a. følgende : " Der bliver store arealer dyrket i strandene, og der kan opdyrkes mere. Bliver disse arealer bedre afvandet, kan det give endnu bedre resultater, men uden sprøjtemidler går det ikke. Disse strande kunne jo også indaiges, og så blev det Røms bedste pløjjord. Samtidig blev kvæg og får samt afgrøderne beskyttet mod havet, men alt dette hindres jo af en fredning, hvis den gennemføres.

Med den turisme, vi har på Rømø, og som i fremtiden vil øges, vil der opstå mangel på jord til fritidshuse og campingpladser m.m. arealerne vest for Tøftum og Juvre kunne være egnede til disse formål.

En fredning vil også give problemer med salget af sand til Ribe Jernstøberi, og dermed vil en indtægt være frataget landmændene."

for så vidt angår den østlige del af området syd for amsvejen (2. klitrække) har lodsejerne henvist til, at der ved overfredningsnævnets kendelse af 22. oktober 1947 blev tilladt sommerhusbebyggelse på denne del på nærmere bestemte vilkår bl.a. om husenes størrelse og indbyrdes afstand, og at overfredningsnævnet i kendelse af 27. november 1952 afsløgte at frede dette areal.

Det er af byudviklingsudvalget for Rømø ved skrivelse af 25. august 1972 oplyst, at de områder, der omfattes af fredningsbeholdningen, er henført til landzone.

Som kortbilag II er vedhæftet et kort fra den i 1966 udkomne "Betræknings vedrørende byudviklingsplan for (den tidligere) Rømø kommune i Tønder amt", hvilket kort udviser, hvilke områder på Rømø, der allerede er sikret enten ved at være statsejede plantager eller ved tidligere fredning, jfr. angående sidstnævnte nærmere nedenfor. I betænkningen gives bl.a. følgende oplysninger :

" Rømø er, når havsandet medregnes, ca. 18 km lang og ca. 5-7 km bred.

Af søens samlede areal på ca. 9.900 ha henligger i dag ca. 4.400 ha som sandstrand og ca. 3.600 ha som klitter, hede og plantage. Ca. 900 ha indhegnede arealer, der ubetinget repræsenterer den bedste landbrugsjord på Rømø ca. 650 ha er uindhegnede strandenge, der kun kan benyttes i sommertiden til græsning af får De (allerede) fredede arealer har en samlet størrelse på ca. 850 ha. Herudover findes statsejede plantager på godt 400 ha."

Der har tidligere 2 gange været rejst fredningsønsker for områder på Rømø :

Ved fredningsnævnets kendelse af 15. september 1943 som ændret ved overfredningsnævnets kendelse af 22. oktober 1947 blev de på kortbilag II skraverede arealer undergivet statens fredning. Under denne sag fremsat også forslag om fred-

ning af de under den nuværende søg inddragne arealer syd for amsvejen, nemlig såvel 2. klitrække som eng- og søarealet mellem 2. klitrække og Lakolkvejen. Der var også tale om, at der mod vest skulde fredes helt hen til grænsen i henhold til sandflugtsloven. Fredningsnævnet afslog imidlertid fredning af eng- og søarealerne, idet andre arealer (II og III), der blev fredet øst og syd herfor, skønnedes at give et samlet omfattende og fuldgældigt udsnit af Røms ejendommelige natur (af denne art). 2. klitrække blev heller ikke egentlig fredet, idet nævnet angående klitten tillige henviste til de begrænsede muligheder for sommerhusbebyggelse på Rømø. 2. klitrække blev dog undergivet en censurbestemmelse, der gik ud på, at bygningstegninger skal godkendes af nævnet, bygningerne skal være eenfamiliehuse i een etage, eventuelt med kvist eller mansard, og husenes indbyrdes mindsteafstand skal være 50 meter. Fredningsnævnets afslag på fredning af eng- og søarealerne og af 2. klitrække blev ikke ændret af overfredningsnævnet.

Ved fredningsnævnets kendelse af 27. september 1951 som ændret ved overfredningsnævnets kendelse af 27. november 1952 blev der taget stilling til en efter begæring af naturfredningsrådet rejst fredningssag vedrørende en del af 2. klitrække, nemlig fra lidt nord for amsvejen til den gamle skinnevej mod syd. Som begrundelse for begæringen anførte naturfredningsrådet ifølge kendelsen " at den gamle fredning ikke har vist sig at være til hinder for et ret betydeligt sommerhusbyggeri, dels at det har vist sig, at Rømø, efter at dæmningen er blevet fuldført, besøges af et betydeligt antal turister, og at disse, der hovedsageligt søger Lakolk, bør have fri udsigt til de karakteristiske klitter, der ligger øst for Lakolk, hinsides strandengene og lukker for udsigten". Fredningsnævnet tog begæringen til følge for

en del af arealet, men overfredningsnævnet afslog fredningsbegæringen i sin helhed med den begrundelse, at der ikke var anført omstændigheder, som ikke allerede forelå under behandlingen af den ved overfredningsnævnets kendelse af 22. oktober 1947 afsluttede sag. Bygningsmyndighederne havde under overfredningsnævnets besigtigelse af forholdene erklæret, at de på grundlag af lokale byggebestemmelser vil drage omsorg for, at der ikke bygges på klittoppene, og at byggegrunde får en sådan størrelse, at bebyggelsen bliver spredt. Det var endvidere anført, at amtsrådet har ladet tinglyse bestemmelse om, at der ikke må bygges i en afstand af 75 meter fra amtsvejen på de amtskommunen tilhørende arealer uden samtykke fra fredningsnævnet.

Fredningsnævnet har foretaget flere besigtigelser af de arealer, der er omfattet af fredningsbegæringen.

Arealerne syd for amtsvejen består af 2. klitrække samt 2 mindre søer og omgivende mose- og engarealer, der isoleret set er smukke. Bebyggelse vil, bortset fra den højere liggende østlige del (2. klitrække) ikke være mulig i noget omfang af betydning udover den allerede eksisterende tilgrænsende bebyggelse.

Under behandlingen af nærværende sag er der bl.a. som følge af ændring af fredningskredsenes grænser pr. 1. oktober 1971 sket ændringer i fredningsnævnets sammensætning, således at ingen af de medlemmer, der i sin tid traf beslutning om at indlede fredningssag, nu er medlem af nævnet. Nævnets nuværende medlemmer, der af forskellige grunde, jfr. nedenfor, nærer betænkelighed ved fredning af de syd for amtsvejen liggende områder, har været enige om, at der særskilt bør afsiges kendelse om ændring af sagens geografiske område. Man har herved lagt vægt på, at hensynet til grundejerne må tilsige, at disse, når det ikke kun drejer sig om mindre grænseændringer, får besked om indskrækning af sagens område så snart

som muligt.

Under hensyn til det anførte har nævnet vedtaget følgende :

Den del af fredningssagens geografiske område, der ligger syd for amtsvejen, må isoleret set anses som smukt og også ud fra andre fredningsmæssige hensyn bevaringsværdigt. Et af medlemmer^{-ne} finder imidlertid, at området mellem sommerhusbebyggelsen langs Lakolkvejen og 2. klitrække skæmmes så meget af den tilstødende, særdeles uskønne og helt åbentliggende sommerhusbebyggelse samt af det store butiks- og campingområde nord herfor, at sø-, sump- og engarealets naturskønhed i væsentlig grad ødelægges, særlig set fra nord, øst og syd, og dette medlem mener derfor, at fredning af sø-, sump- og engarealet allerede af denne grund bør undlades. For så vidt angår dette areal er alle nævnets medlemmer imidlertid enige om, at det på grund af jordbundsforholdene vil være meget vanskeligt at gøre det bebyggeligt, og at dette bevirker, at fredning må anses mindre påkrævet. Hertil kommer yderligere, at spørgsmålet om fredning af dette og de øvrige arealer syd for amtsvejen som ovenfor beskrevet har været behandlet ved fredningsnævnets kendelse af 15. september 1943 og overfredningsnævnets kendelse af 22. oktober 1947, hvor fredning blev afslået, og at fredning af 2. klitrække påny blev afslået ved overfredningsnævnets kendelse af 27. november 1952, i hvilken sag der end ikke var rejst begæring om fredning af det tilstødende sø-, sump, og engareal. Udover det anførte finder nævnet, at der tillige må lægges vægt på, at der, efter de foren refererede oplysninger, allerede er sikret store og forholdsvis repræsentative dele af Røms landskabsformer ved de allerede fredede områder og ved de i stort omfang tilstødende statsejede plantager, hvortil kommer, at der under nærværende fredningssag er inddraget meget store

arealer nord for amtsvejen.

Som følge af det anførte finder nævnet, at de under nærværende sag indbragte arealer, der ligger syd for amtsvejen, bør udgå af sagen.

Det bemærkes, at nævnet er opmærksom på, at der ved bekendtgørelserne i sin tid om rejssning af fredningssagen ikke er sendt underretning herom til panthavere og andre interesserede i de af sagen omfattede ejendomme, men nævnet har villet vente med en efterfølgende berigtigelse heraf, indtil der forelå en endelig afgørelse om, hvilke ejendomme der skal forblive omfattet af sagen. I anledning af at meddelelsen om fredningssagens rejssning til lodsejerne i Fongsmark i sin tid ikke skete pr. anbefalet brev, skal man oplyse, at nævnet ved anbefalede skrivelser af 24. november 1971 har tilsendt samtlige lodsejere kopi af Danmarks Naturfredningsforenings fredningsbegæring af 27. februar 1970, vedlagt kort over området mrk. "1970, I, II og XI" samt kopier af skrivelse af 21. oktober 1967 fra Dansk Ornithologisk Forening, og skrivelse af 4. december 1965 og 26. marts 1969 fra Botanisk Institut, Århus Universitet.

Denne kendelse kan i henhold til naturfredningslovens § 24 indbringes for overfredningsnævnet af de i lovens § 22 stk. 2 nævnte personer og myndigheder m.v. inden 4 uger fra den dag, fredningsnævnets afgørelse er meddelt den pågældende.

T h i b e s t e m m e s :

Begæringen om fredning tages ikke til følge for så vidt angår den del af arealerne, der ligger syd for amtsvejen fra Rømedæmningen til Lakolk.

N. aa. Madsen.

J. Schmidt.

E. Stamm.

Foranstående kendelse er indbragt for overfredningsnævnet af fredningsplanudvalget for Sønderjyllands amt og Danmarks naturfredningsforening med påstand om, at sagen hjemvises til fredningsnævnet til gennemførelse i forbindelse med den øvrige rejste fredningssag. Fredningsplanudvalget har samtidig påstået fredningspåstanden udvidet, således at rørskår reguleres af hensyn til fuglelivet.

Overfredningsnævnet har den 25. september 1975 besigtiget det pågældende område, hvorefter der afholdtes møde med deltagelse af de ankende og et stort antal lodsejere, samt med repræsentanter for Skærbæk kommune, Sønderjyllands amtsråd, naturfredningsrådet og fredningsnævnet.

Fra naturfredningsforeningens og fredningsplanudvalgets side udtaltes, at udviklingen siden den seneste afgørelse fra 1952 havde været så stærk - hvorved navnlig pegedes på den voldsomme turiststrøm i sommermånederne - at forudsætningen for de tidligere afgørelser ikke længere var til stede. Endvidere fremhævedes, at de ornitologiske hensyn, som var et væsentligt punkt i den nu fremsatte fredningsbegæring, ikke særligt havde været fremdraget før, samt at plejeproblemer kunne opstå på de pågældende, udyrkede arealer. De ornitologiske interesser knyttet til Lakolk-søen med omgivelser uddybedes af naturfredningsrådets repræsentant, som udtalte, at fuglelivet er særdeles bemærkelsesværdigt. Herunder omtaltes, at der i området findes ynglende rørdrum og hedehøg. Foruden at være på den danske liste over specielt truede ynglefugle, er disse to fugle også optaget på en særlig liste over truede fuglearter i Europa, hvorom henstilling fra Europarådet om særlig beskyttelse foreligger. De ornitologiske

hensyn ligger bag ønsket om fastsættelse af regler for rørskår. Der var ikke under naturfredningsrådets anbefaling af frednings-sagen fremsat forslag om begrænsninger i jagten, udover hvad der følger af jagtlovens bestemmelser.

Blandt de fremmødte lodsejere var det overvejende ønske at undgå fredning, hvorfor man gik ind for stadfæstelse af fredningsnævnets kendelse.

Kommunens repræsentanter anførte, at byplanspørgsmålet på Rømø, som særlig var et kommunalt anliggende, ikke ville kompliceres af en fredning af arealerne syd for amtsvejen. Angående de øvrige, særlige fredningsmæssige spørgsmål måtte man henstille, at servitutten, hvis overfredningsnævnet besluttede sig for fredning, udformes så hensynsfuldt over for lodsejerne som muligt, herunder at der blev fundet en tilfredsstillende løsning vedrørende rørsåret. Et særligt problem måtte endvidere i givet fald overvejes: for at få sivedrænene i Lakolk til at virke mere tilfredsstillende kunne en vandstandssenkning være ønskelig, da grundvandstanden er høj. Spørgsmålet var så, om en sådan senkning kunne ske uden skade for Lakolk-søen.

Man så i tilfælde af fredning gerne, at hegning, der ikke var begrundet i kreaturhold, blev undgået.

Overfredningsnævnet er af den opfattelse, at de af fredningsnævnets kendelse omfattede arealer er klart fredningsværdige, og at hjemvisning til fornyet behandling for fredningsnævnet med henblik på fredning bør ske. Man skal herved fremhæve, at forholdene er så ændrede, at de tidligere afgørelser i sagen - senest af 1952 - ikke kan være afgørende for en stillingtagen i dag, hvorved man bl.a. lægger vægt på det om fuglelivet anførte. De under de refererede forhandlinger fremdragne problemer vedrørende

rørskær og andre særlige berørte spørgsmål må efter overfredningsnævnets opfattelse finde deres løsning under den fortsatte behandling for fredningsnævnet, hvis afgørelse til sin tid vil kunne indbringes for overfredningsnævnet, som da må tage stilling såvel til den generelle fredningsservituts udformning som til særlige spørgsmål vedrørende enkelte ejendomme, herunder til problemer vedrørende det frededes nærmere afgrænsning.

Et medlem af overfredningsnævnet finder, at fredningsnævnets kendelse bør stadfæstes, idet dette medlem særlig lægger vægt på, at en fredning vil kunne lægge hindringer i vejen for en eventuel videre udvikling af Lakolk by mod øst.

T h i b e s t e m m e s :

Den af fredningsnævnet for Sønderjyllands amts nordlige fredningskreds den 17. januar 1975 afsagte kendelse om arealer på det vestlige Rømø syd for amtsvejen hjemvises i henhold til naturfredningslovens § 28 til fornyet behandling i fredningsnævnet med henblik på fredning af det pågældende område.

Udskriftens rigtighed
bekræftes.

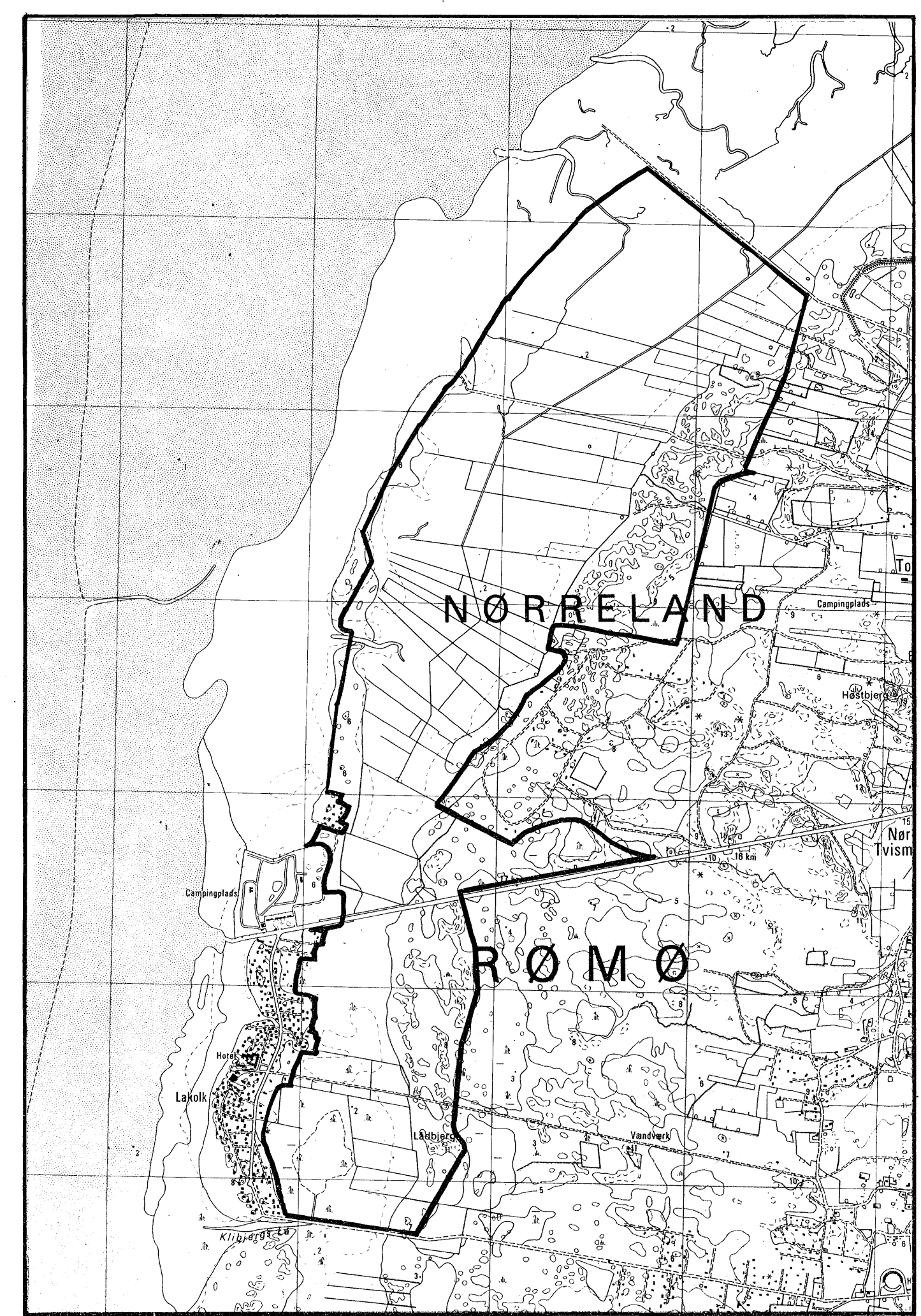

J. Garde

FREDNINGSNÆVNET>

KORT>

1:10000.
Kopi af minoreret matrikelkort
fra oktober 1980.

GI. 1112 III NO 1:25000
UDARBEJDET AF FREDNINGSSTYRELSEN
TIL BRUG VED FREDNINGSÅGER
SÆRTRYK MED GEODETISK INSTITUTS TILLÆGSE (A85)

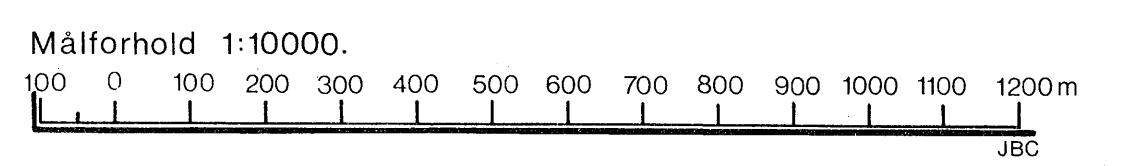
05848.000

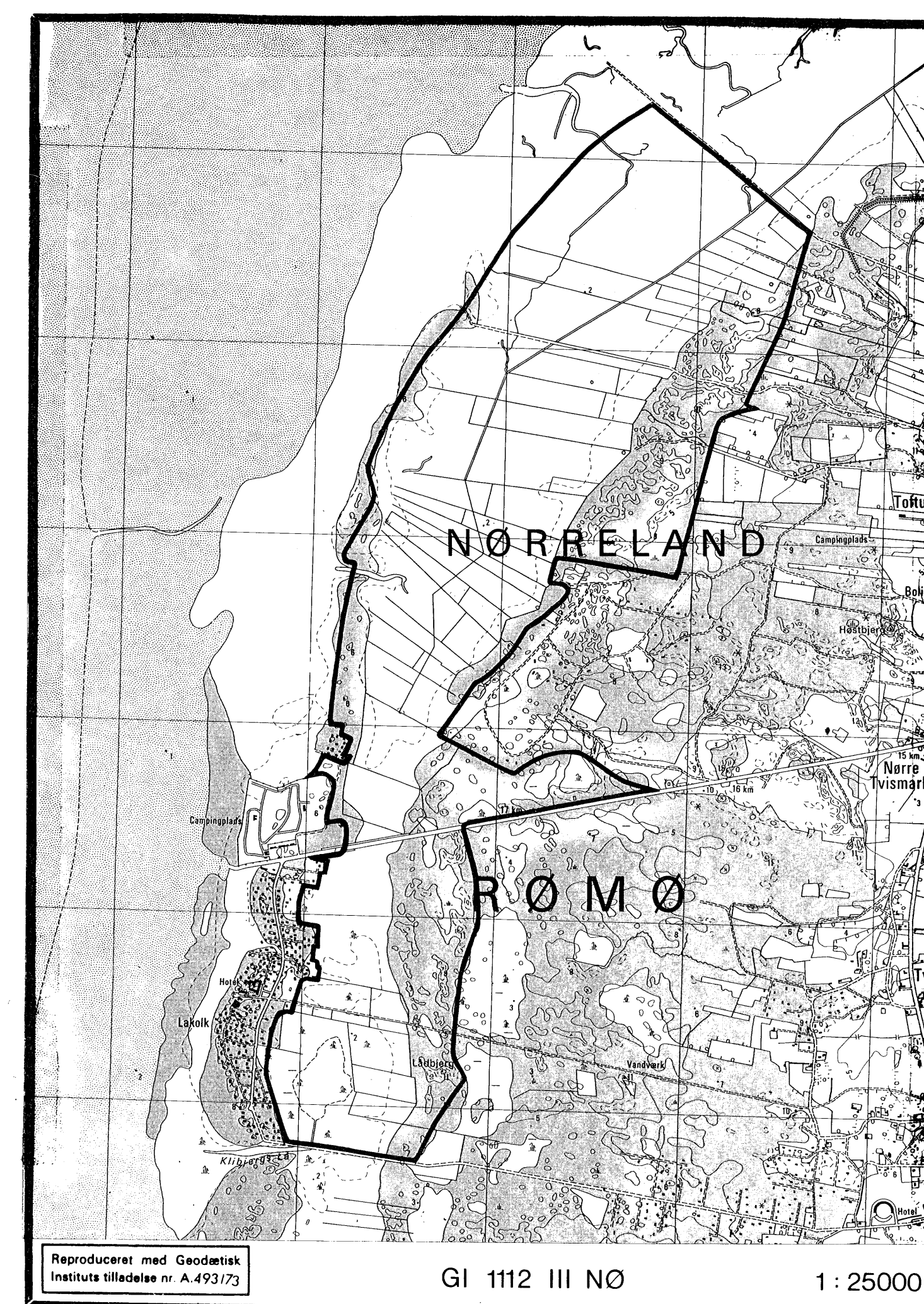
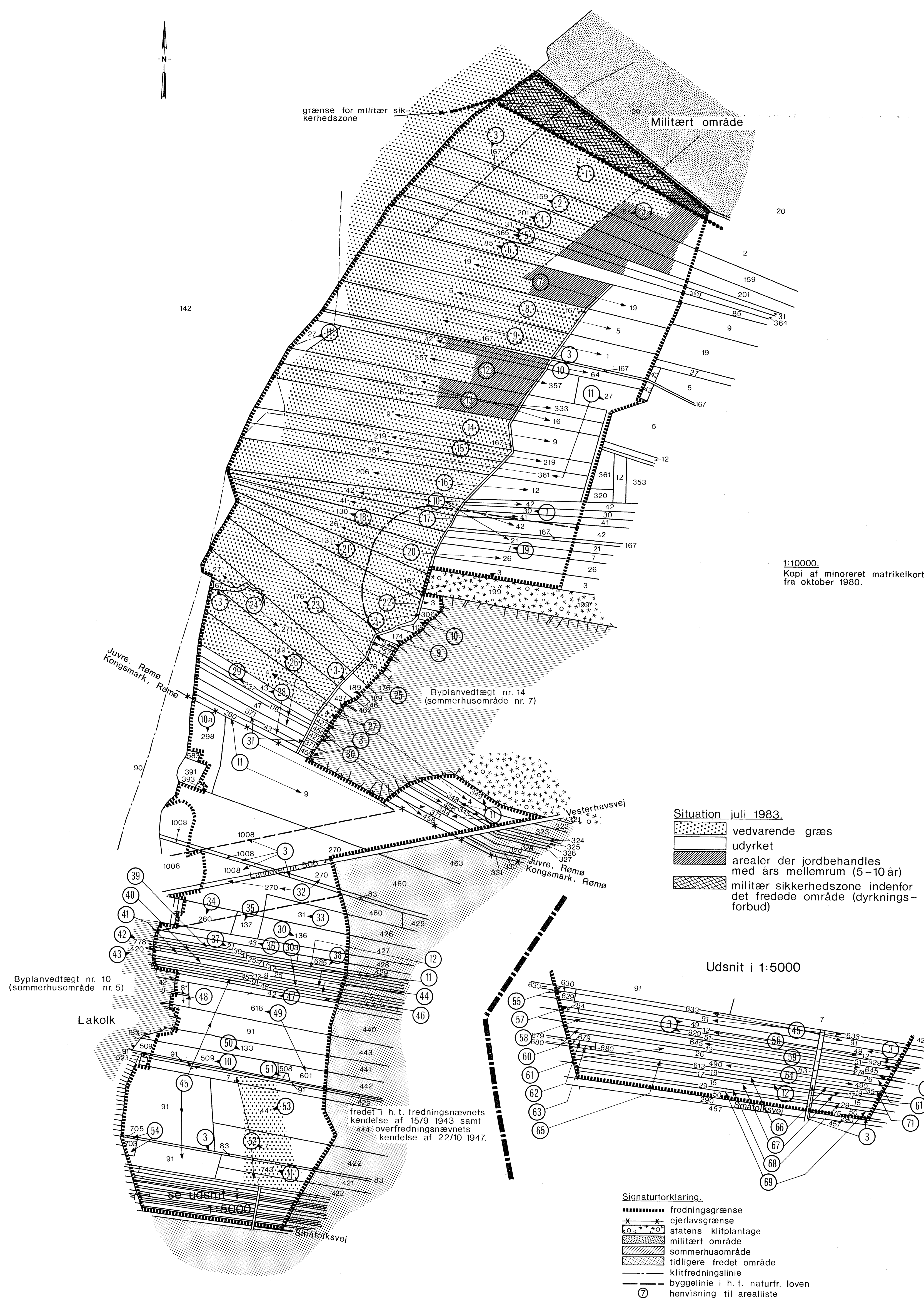
Arealer på Rømø

Dele af
Juvre, Rømø samt
Kongsmark, Rømø
Skærbæk kommune
Sønderjyllands amt

FREDNINGSKORT	
OVERFREDNINGSNÆVNETS fredningsafgørelse af 1985 i sag nr. 2607/84	Grundkort udarbejdet: af Danmarks Naturfredningsform. Rettelser, tilføjelser m. v. af Fredningsstyrelsen Dato: Dec. 1985

- Signaturforklaring:
- ✱ — ✱ ejerlavsgænse
 - ▨ Fredningsgrænse
 - ▤ Opdyrkede arealer, jfr. § 3 a.
 - ▥ Græsarealer, jfr. § 3 b.
 - ▧ Rørbevokset areal, jfr. § 3 c, 2. afsn. og § 8

Bilag 1

REG. NR. 5848

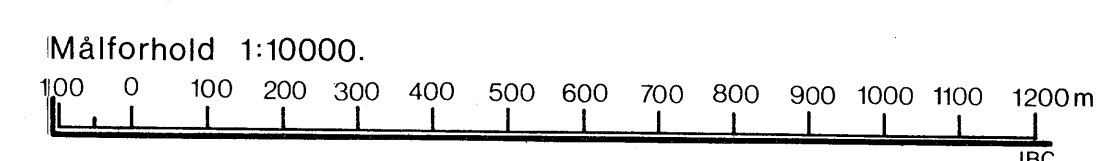

Fredning af arealer på Rømø

Dele af
Juvre, Rømø samt
Kongsmark, Rømø
Skærbæk kommune
Sønderjyllands amt

Udfærdiget i januar 1981, suppl. m situation juli 1983. DN $\frac{1962}{10-09}$
 Revideret i januar 1984.
 Dette kortbilag erstatter tidligere kortbilag af 1970 (I, II, XI)
 Revideret i oktober 1981. OHH, Jnr. 81-44

O. Wayne Hanson
Landinspektør

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Sønderjyllands amtskommune, fredningsafdelingen, har i udtalelse af 8. juni 1984 oplyst, at arealet er strandeng, omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens § 43b, hvorefter ændring af dets tilstand, herunder skrælning af græstørv, kræver amtsrådets forudgående tilladelse. Endvidere er arealet undergivet fredning, jfr. fredningsnævnets kendelse af 19. marts 1984. Græstørvsskrælning kan ikke betragtes som omlægning af græsarealer, jfr. kendelsens § 5c og kræver derfor også en tilladelse fra fredningsnævnet, jfr. kendelsens § 2. Fredningsafdelingen har endvidere i udtalelse af 6. september 1984 oplyst, at man ikke finder, tørveskrælning kan sidestilles med omlægning af græsarealer, fordi der ikke er tale om landbrugsmæssig udnyttelse, som på længere sigt kan sikre en fortsat afgræsning og dermed en bevarelse af strandengen, fordi en eventuel omlægning næppe vil komme på tale

i den her ansøgte del af strandengen, og fordi der ved afskrælningen fjernes organisk materiale fra området. Endvidere blev det ved udformningen af fredningskendelsen sandsynliggjort, at en eventuel omlægning af græsarealer ville ske på de østlige, mere kulturpåvirkede arealer, og ikke på de her ansøgte, som henligger i naturtilstand.

Det er fredningsafdelingens opfattelse, at de ansøgte 500 m²/år rigeligt dækker behovet på kulturhistorisk værdifulde huse på Rømø, og at man principielt ikke kan anbefale, at f.eks. kulturhistoriske værdier uden for landsdelen, i dette tilfælde landbrugsmuseet "Hessel", skal vedligeholdes på bekostning af naturhistoriske værdier inden for fredede områder på Rømø, hvorfor landbrugsmuseet bør henvises til at finde de nødvendige rykningstørv andetsteds.

Fredningsafdelingen indstiller, at der meddeles dispensation til udnyttelse af græstørv på 500 m²/år inden for det angivne område til brug på bevaringsværdige huse på Rømø.

Fredningsnævnet meddeler i medfør af naturfredningslovens § 34 (fredningen af arealer på det vestlige Rømø) dispensation til udnyttelse af græstørv på 500 m²/år inden for det på vedhæftede kort angivne område, på matr. nr. 42 og 357 Juvre, Rømø. til brug på bevaringsværdige huse på Rømø, hvorimod den ønskede dispensation til brug for landbrugsmuseet "Hessel" ikke kan meddeles.

Lind Larsen

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til overfredningsnævnet senest 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke udnyttes, med mindre den opretholdes af overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

jfr. F. 4/70.

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til overfredningsnævnet senest 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke udnyttes, med mindre den opretholdes af overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Naturfredningsnævnet for Sønderjyllands

amts nordlige fredningskreds

civildommerkontoret, Gammelting 2,
6100 Haderslev.
tlf. (04) 523802

~~6200 Aabenraa~~

~~6200 Aabenraa~~

~~Telefon (04) 523802~~

5848

Den 7. november 1985.

J.nr. FR. 141/85

Ved skrivelse af 20. september 1985 har landinspektørkontoret i Tønder fremsendt udstykningssag vedrørende matr. nr. 189 Juvre, Rømø, til udtalelse i fredningsnævnet.

Det ansøgte ligger inden for

1. et område, der er fredet ved kendelse af 19. marts 1984, (fredning af arealer på det vestlige Rømø) jfr. naturfredningslovens § 34,
2. område I (landområder af største interesse) og
3. i landzone.

Ifølge fredningskendelsen skal de fredede arealer bevares i deres nuværende tilstand, og der må således ikke opføres ny bebyggelse, foretages terrænændringer eller ske tilplantning. Arealet henligger i dag som udyrket område.

Sønderjyllands amtskommune har den 17. september 1985 meddelt tilladelse i henhold til by- og landzoneloven.

Det er under sagen oplyst, at den udstykkede del af matr. nr. 189 Juvre agtes afhændet til sammenlægning med matr. nr. 780 Juvre, som er en sommerhusgrund, at arealet fortsat skal henligge som naturgrund, og at der ikke agtes opført bygninger af nogen art.

Sønderjyllands amtskommune, fredningsafdelingen, har i udtalelse af 23. oktober 1985 indstillet, at der meddeles dispensation til det ansøgte, da en udstykning til uændret benyttelse ikke ses at stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnet meddeler i medfør af naturfredningslovens § 34 (fredning af arealer på det vestlige Rømø) dispensation til den ansøgte udstykning.

Lind Larsen
Lind Larsen

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til overfredningsnævnet senest 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke udnyttes, med mindre den opretholdes af overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 5 år fra dens meddelelse.

Sendt til:

Landinspektørkontoret i Tønder, j.nr. T 1985/210 + bilag.

Sønderjyllands amtskommune, fredningsafdelingen, j.nr. 8-70-11-531-42/83.

Skærbæk kommune, teknisk forvaltning.

Fredningsstyrelsen, 3 ekspl.

Overfredningsnævnet, j.nr. 2607/84 + bilag.

Danmarks Naturfredningsforening + lokalkomitéeen.

Ellen og Jørn Holm Nielsen, Strædet 12, Møgeltønder, 6270 Tønder.

Brdr. Karstoft I/S og Kjeld Aaskov, Kalmarvej 5, Brøns, 6780 Skærbæk.

nr. 1303/8-1.

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS
AMTS NORDLIGE FREDNINGSKREDS
Civildommerkantoret
Gammelting 2
6100 Haderslev
Tlf. 74 52 38 02

J.nr. F. 88/89

Haderslev, den 31 AUG. 1989

Ved skrivelse af 21.08.89 har Sønderjyllands Amtskommune, fredningsafdelingen, fremsendt udstykningssag fra Kort- og Matrikelstyrelsen i Tønder vedrørende matr. nr. 31 og 426 Kongsmark, Rømø, til udtalelse i nævnet.

Lod 2 og 3 af matr. nr. 31 Kongsmark, Rømø, ligger inden for:

Fredningen af arealer på det vestlige Rømø, jfr. Overfredningsnævnets afgørelse af 17.12.85 og naturfredningslovens § 34.

Lodderne 2 og 3 af matr. nr. 31 Kongsmark agtes sammenlagt med lod 2 af matr. nr. 426 smst. til en samlet ejendom. Arealerne skal fremover fortsat henligge ubenyttede.

Fredningsafdelingen har ved fremsendelsen anbefalet dispensationen under henvisning til, at anvendelsen af arealerne ikke ændres.

Fredningsnævnet meddeler i medfør af naturfredningslovens § 34 (fredning af arealer på den vestlige del af Rømø) dispensation til den ansøgte udstykning.

Lind Larsen *Nis Mikkelsen* *Chr. Rodenberg*
Lind Larsen Nis Mikkelsen Chr. Rodenberg

Fredningsnævnets afgørelse kan påklages til overfredningsnævnet senest 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt. En tilladelse eller dispensation må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet. Er klage indgivet, må tilladelsen eller dispensationen ikke udnyttes, med mindre den opretholdes af overfredningsnævnet. Tilladelsen bortfalder, såfremt den ikke udnyttes inden 5 år fra dens meddelelse.

~~Foto-venter~~

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT
Dommerkontoret, Nørregade 31,
6270 Tønder.
Telefon 74 72 22 05.

Modtaget i
Skov- og Naturstyrelsen

23.03.95

5848.00

Den 29. marts 1995 foretog formanden, dommer S.A. Koustrup, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 20/95 Ansøgning fra Skærbæk kommune om til-
 ladelse til at etablere et dige rundt om
 Lakolk Camping og butikscentret ved
 Lakolk.

§ 50

Der fremlægges skrivelse af 24. d.m. med bilag fra Sønderjyllands Amt, Landskabskontoret, j.nr. 8-70-21-1-531-8-93.

Det er oplyst, at arealet tilhører Skov- og Naturstyrelsen, Lindet Statsskovdistrikt, og at en del af diget i campingpladsens nordøstlige hjørne etableres på et areal, som er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af 17. december 1985.

Fredningens formål er at bevare og pleje området's plante- og dyreliv. Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne.

I henhold til kendelsens § 9 kan der dispenseres fra bestemmelserne, hvis det ansøgte ikke strider imod fredningens formål.

Det fremgår af sagen, at diget ønskes etableret for at sikre Lakolk campingplads og tilhørende butikscenter mod oversvømmelse i forbindelse med stormflod. Indenfor det

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. 34 1211/8-0007
Akt.nr. 2

21.

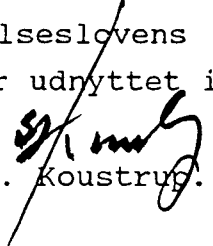
fredede areal, vil digets højde variere mellem 0 - 1,5 meter. Digets øverste kote bliver 4,5. Max bredden bliver 5,5 meter. Diget mod øst etableres således, at det følger vestsiden af vejen.

Amtet har meddelt, at dets udvalg for teknik og miljø har besluttet at give tilladelse efter § 3 i lov om naturbeskyttelse til det ansøgte og at indstille overfor Fredningsnævnet, at der gives dispensation fra fredningen.

Fredningsnævnets afgørelse:

Da det påtænkte dige tjener et særdeles praktisk formål, samt da dets etablering ikke strider mod fredningens formål, meddeler nævnet herved i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50 tilladelse til det ansøgte på vilkår, at digets nærmere udformning drøftes med amtets naturafdeling.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

S.A. Koustrup.

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheden. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands amt, Dommerkontoret, Nørregade 31, 6270 Tønder**, der videresender klage til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg, tlf. 73 42 41 21, fax. 74 42 41 23

REG. NR. 5848 00

Den 7. juli 1999 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 20/1999:

Ansøgning fra Linnet Statsskovdistrikt om tilladelse til hedepleje på arealer tilhørende Skovdistriktet.

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 4. marts 1999 med bilag fra Sønderjyllands Amt, Miljøområdet, j.nr. 8-70-51-3-531-8-96.

Det bemærkes, at sagen af Nævnet har været behandlet på skriftligt grundlag, og at det amtsrådsvalgte medlem, Thomas Lauritzen, og det kommunalvalgte medlem, Helge Jensen (Skærbæk kommune), Henry Hansen (Gram kommune) og Jens Peter E. Jørgensen (Nr. Rangstrup kommune) har deltaget i afgørelsen.

Det fremgår af sagen, at hedepleje i form af afbrænding ønskes foretaget på 7 arealer, hvoraf de 6 er fredet. Det drejer sig om følgende:

1. Den vestlige del af Rømø, Skærbæk kommune, omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 17. december 1985,
2. Kirkeby, Juvre, Skærbæk kommune omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 22. oktober 1947,
3. Sydsiden af Fladså, Gram kommune, omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 30. september 1978,
4. Enderupskov, Gram kommune, omfattet af fredningsdeklaration af 22. oktober 1952,
5. Areal nord for Ballumbjerg, Gram kommune, omfattet af

Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 1996 - 12 11 / 8 - 0006 Bil.

nr. 3

fredningsdeklaration af 22. oktober 1952, og
7. Helm Polde, Nr. Rangstrup kommune, omfattet af frednings-
deklaration af 22. oktober 1952.

Fredningerne har i det væsentlige til formål at bevare arealerne i deres nuværende tilstand, således at landskabets karakter bevares.

I Overfredningsnævnets afgørelse vedrørende det under 1) nævnte område, er det anført, at fredningen bl.a. har til formål at bevare de landskabelige værdier, der knytter sig til variation i klitheder, græsarealer, strande, enge og vådområder, og det er i afgørelsen bestemt, at Sønderjyllands Amt på arealer, der ikke ejes af Staten, har ret til at foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, herunder afbrænding af hedearealer.

Med hensyn til det under 2) anførte område, er det ved fredningen bestemt, at det skal bevares i dets nuværende naturlige tilstand, medens græsning og lyngslagning kan finde sted i hidtidigt omfang.

I Overfredningsnævnets kendelse af 30. september 1978 (område nr. 3) er det bestemt, at de fredede arealer skal bevares i deres nuværende tilstand, således at landskabets karakter af åbent, overvejende udyrket, lyngdækket og utilplantet område bevares. Det er videre bestemt, at på arealer, der ikke er opdyrket, har fredningsmyndighederne ret til at opretholde den ønskede naturtilstand, eventuelt ved afgræsning.

I de under 4), 5) og 7) nævnte fredningsdeklarationer er det bestemt, at de pågældende arealer skal henligge i deres nuværende tilstand uden forstlig behandling, dog således, at visse bevoksninger skal fjernes ved passende hugst, og arealerne skal holdes fri for selvsået opvækst. Det er anført, at lyngslagning ikke må finde sted.

Det fremgår af ansøgningen, at Skovdistriktet ønsker at afbrænde arealerne for at få ny hedevegetation. Det foretages ved rotations-afbrænding, hvor der hvert år

afbrændes mindre parceller af de ansøgte arealer. I løbet af 10 år forventes alle arealerne at være afbrændte, og der ansøges derfor om en 10-årig dispensation. Amtet har vurderet, at afbrænding er en udmærket metode til at opnå den ønskede tilstand. Amtet er indstillet på at meddele den dispensation, der kræves efter naturbeskyttelseslovens § 3 på nærmere angivne vilkår.

Det er oplyst, at område nr. 1), 2) og 7) ligger indenfor de udpegede EF-habitatområder, hvilket efter bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder § 4, stk. 1, medfører, at der ikke må gives dispensationer m.v., såfremt dette kan indebære forringelse af områdets naturtyper og levesteder for arterne eller kan medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for.

Efter Amtets vurdering vil det ansøgte forbedre områdets naturtilstand og ikke medføre betydelig forstyrrelse.

Ved de under 1)-3) nævnte fredningssager har Danmarks Naturfredningsforening stået som sagsrejsere. I et høringssvar har Foreningen meddelt, at man ikke har bemærkninger til det ansøgte.

I de under 4), 5) og 7) nævnte deklARATIONER er der tillagt Naturfredningsrådet påtaleret. Efter forretningsordenen for fredningsnævnet er der givet Skov- og Naturstyrelsen lejlighed til at udtale sig.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Formanden, det amtsrådsvalgte medlem og de kommunalvalgte medlemmer for Skærbæk og Nr. Rangstrup kommuner er af den opfattelse, at Nævnet under hensyn til fredningernes formål om at bevare landskabets karakter kan imødekomme det ansøgte på vilkår:

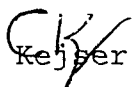
at afbrænding skal ske i perioden mellem 1. august og 1. april, og

at der ikke må etableres brandbælter ved jordbehandling
(harvning, fræsning, pløjning m.v.).

Det kommunevalgte medlem for Gram kommune har ikke kunnet godkende en dispensation, idet det ønskede formål må kunne opnås på anden måde end ved afbrænding.

Da det herefter indenfor hver kommune er flertal i Nævnet meddeles der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation på de ovenfor nævnte vilkår til hedepleje ved afbrænding af arealerne ved rotations-afbrænding. Det godkendes, at rotations-afbrændingen kan ske over en 10-årig periode.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt en påbegyndelse af hedepleje ikke er sket 3 år fra dato.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

/kb

13 AUG. 2001

REG. NR. 5898.00
✓

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg, tlf. 73 42 41 21, fax. 74 42 41 23

Den 8. august 2001 kl. 10.00 afholdt **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt** møde for enden af vejen Bolilmark, Rømø, med formanden, dommer Claus Kejser, det amtsrådsvalgte medlem Thomas Lauritzen, Christiansfeld, og det kommunalvalgte medlem Helge Jensen.

Der foretoges:

J.nr. 14/2001:

Ansøgning fra Bolilmark Grundejerforening om tilladelse til etablering af stormflodssikring af sommerhusområdet Bolilmark, Rømø, Skærbæk kommune.

- § 50 -

For Sønderjyllands Amt mødte Aksel Voigt.

For Skærbæk kommune mødte kommuneingeniør Niels Ejner Beck.

For Kystdirektoratet mødte Poul Wittus og Mai-Britt Lindstrøm.

For Friluftsrådets lokalafdeling mødte Martin Martinsen.

For Lindet Statsskovdistrikt mødte Niels Faddersbøll.

For ansøgeren mødte Hans Chr. Lassen, Aage Ederman, Frode Hansen og Hans Egon Petersen.

Skov- og Naturstyrelsen

J.nr. SN 2001-1211/8-0003
Akt. nr. 10 Bt.

Formanden redegjorde kort for fredningsbestemmelserne.

Om baggrunden for ansøgningen oplyste Niels Ejner Beck, at Stormflodsrådet efter udbetaling af erstatning efter stormen i 1999 har tilkendegivet overfor de berørte grundejere, at der burde træffes foranstaltninger, der kunne hindre eller begrænse følgerne af nye stormfloder, for at eventuel erstatning vil kunne komme til udbetaling.

Aksel Voigt oplyste, at der med henblik på en sådan stormflodssikring ikke er tilstrækkelig højde på de eksisterende klitter til at sikre mod oversvømmelse. Ved det fremsatte forslag er det hensigten at sikre en sammenhængende digelinie på kote 5,0 meter og således, at diget så vidt muligt falder ind i det eksisterende terræn. Langt den største del af diget kommer til at ligge indenfor sommerhusområdet og dermed udenfor det fredede areal.

Nævnet besigtigede området, og Aksel Voigt bemærkede herunder, at klitterne nord for vejen Bolilmark skal hæves 20-30 cm, og selve vejen skal vel hæves op imod en halv meter. Det er nødvendigt at lave en sikring det pågældende sted, idet man ellers risikerer, at vandet trænger ind bag den øvrige digelinie. Alternativet vil være at lave et dige på omkring et par hundrede meter, der kan fange nogle klitter længere inde langs vejen. Under henvisning til det fremlagte kort oplyste Aksel Voigt, at strækningen fra matr.nr. 560 til matr.nr. 449 ligger indenfor sommerhus-området, medens den angivne udbugtning på matr.nr. 174 ligger indenfor det fredede område. På den pågældende strækning kunne der laves et dige indenfor sommerhusområdet, men det ville blive meget markant i terrænet i modsætning til det, der er foreslået, hvor linien følger klitterne i terrænet, og hvor der kun skal foretages en meget begrænset opfyldning.

Aksel Voigt oplyste videre, at ejeren af matr.nr. 679 har tilkendegivet, at han ikke ønsker diget anlagt på sin grund. En alternativ linieføring vil være at lægge diget ud i det

fredede område, men dette kan give problemer i relation til habitatdirektivet, idet det i så fald vil blive lagt ud i revlinghede, der er beskyttet naturtype. Dette problem opstår ikke ved den foreslåede linieføring, som i øvrigt kun medfører en begrænset forhøjelse af klitterne og udfyldning mellem disse.

Formanden bemærkede, at et anlæg af diget indenfor fredningen det pågældende sted tilsyneladende vil give en mere markant ændring af landskabsbilledet på en ikke ubetydelig strækning.

Aksel Voigt oplyste, at matr.nr. 625 ligger indenfor sommerhusområdet, medens det foreslåede dige på matr.nr. 257 og matr.nr. 845 er indenfor fredningen. Her trækkes digelinien igen ud i dette område ved opfyldning af en række klitlavninger, og linieføringen er sådan, at man rammer et højvandslukke. Alternativt kan linieføringen lægges indenfor sommerhusområdet, men dette betyder, at højvandslukket skal flyttes, og det vil i øvrigt fra en biologisk synsvinkel være en dårlig løsning. På matr.nr. 780 sker der en mindre opfyldning af klitlavningen, og på stien omkring matr.nr. 4 vil der ske mindre opfyldninger på stiarealet indenfor fredningen.

Aksel Voigt bemærkede videre, at Amtet ved skrivelse af 29. juni 2001 på visse nærmere angivne vilkår har meddelt dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3. I den forbindelse har Amtet vurderet forpligtelserne efter habitatdirektivet og konkluderet, at klitudfyldningerne må antages at få en yderst begrænset effekt på de naturtyper, der skal beskyttes.

Poul Wittus bemærkede, at et dige i kote 5 må anses for en rimelig sikkerhed, idet der er tale om en beskyttelse mod højvande og ikke et egentlig dige, der skal kunne modstå bølgeslag.

Niels Faddersbøll oplyste, at skovdistriktet har haft kontakt til Skov- og Naturstyrelsen, der er af den opfattelse, at det forelagte projekt ikke giver problemer i relation til

habitatdirektivet, og det vurderes tillige, at der ikke er nogen problemer i relation til fredningsbestemmelserne.

Poul Wittus oplyste videre, at det ansøgte ikke kræver nogen tilladelse fra Kystinspektoratet, der dog finder, at der er tale om en acceptabel løsning, der er tilstrækkelig i den givne situation.

Martin Martinsen oplyste, at Friluftsrådet kan støtte forslaget, og det samme gjorde Niels Ejnar Beck på kommunens vegne.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Det fremgår af sagen, at arealerne umiddelbart vest for sommerhusområdet er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 17. december 1985 vedrørende fredning af arealer på den vestlige del af Rømø. Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med også de landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder og således, at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle. Det er videre bestemt, at området skal bevares i dets nuværende tilstand, og der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller afgravning.

Kun en begrænset del af digets linieføring vil efter forslaget berøre de fredede arealer, og linieføringen er i det hele lagt således, at den i alt væsentligt følger terrænforholdene. Indenfor det fredede område må det antages, at forhøjelsen af klitterne vil have et meget begrænset omfang, ligesom udfyldelsen af klitlavningerne alene vil foregå over meget korte strækninger. Det kan således ikke antages, at der vil ske opfyldelse over længere strækninger eller på områder, hvor dette vil kunne komme i modstrid med forpligtelserne efter EF-habitatdirektivet. Nævnet må endvidere tage i betragtning, at Amtet som vilkår bl.a. har stillet, at der efter anlæggelsen

skal tilsås med plantemateriale fra tilstødende arealer.

Efter en samlet vurdering finder Nævnet herefter, at der ikke sker en sådan ændring af det samlede landskabsbillede, herunder af variationerne i landskabet, at det ansøgte er i strid med fredningens formål, hvorfor Nævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler dispensation til det ansøgte. Dispensationen meddeles på de vilkår, der er fastsat i Sønderjyllands Amts skrivelse af 29. juni 2001 vedrørende Amtets dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

Claus Kejser

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder.

Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

/kb

FREDNINGSNÆVNET FOR SØNDERJYLLANDS AMT

Domhuset, Kongevej 41, 6400 Sønderborg tlf. 7342 4121 fax 7442 4123

SCANNED

Den 10. oktober 2005 behandlede formanden, dommer Claus Kejser, følgende sag på dommerkontoret:

J.nr. 35/2005

Ansøgning fra Lindet Statsskovdistrikt om tilladelse til afgræsning af hedeareal på matr.n. 460 m.fl. Kongsmark, Rømø, Skærbæk kommune

- § 50 -

Der fremlagdes skrivelse af 30. september 2005 med bilag fra Sønderjyllands Amt, Miljøområdet, j.nr. 05/9094.

Det bemærkes, at sagen i forbindelse med besigtigelse i anden sag på Rømø har været behandlet i Nævnet, og at det amtsrådsvalgte medlem, Thomas Lauritzen, og det kommunalvalgte medlem, Erik Nielsen, har deltaget i afgørelsen.

Det fremgår af sagen, at den østlige del af det pågældende areal er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 22. oktober 1947 vedrørende fredning af områder på Rømø (Fredningsnævnets afgørelse af 15. september 1943). Efter fredningen forbydes bebyggelse, beplantning og opdyrkning, og det er bestemt, at arealerne således skal bevares i deres nuværende, naturlige tilstand, medens græsning og lyngslagning kan finde sted i det hidtidige omfang. Amtet har oplyst, at området ikke har været udsat for nogen form for drift igennem længere tid.

Den vestlige del af arealet er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 17. december 1985 vedrørende fredning af arealer på den vestlige del af Rømø. Denne fredning har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder og således, at området kan opretholdes som et vigtigt og værdifuldt raste- og ynglested for fugle. I afgørelsens afsnit om naturpleje er bestemt, at på arealer, der ikke ejes af Staten, har Sønderjyllands Amt ret til at lade foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, herunder ved græsning, såning, slåning m.v.

Det er oplyst, at de arealer, der søges afgræsset, tilhører Staten.

Sønderjyllands Amt har som Nævnets tekniske sekretariat oplyst, at en væsentlig forudsætning for bevaring af områdets landskabelige kvaliteter er, at heden holdes fri for tilgroning med buske og træer, ligesom tilstedeværelsen af lyng må betragtes som et væsentlig og karakteristisk element, både landskabeligt og botanisk. Der er kun ganske lidt tilgroning med træer på arealet, men lyngen har brug for pleje og foryngelse for at overleve.

Hele arealet er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 som hede, og Amtet er indstillet på at meddele dispensation til det ansøgte på nærmere angivne vilkår. Det er videre oplyst, at hele arealet er Natura 2000-område: EF-habitatområde (Vadehavet) og EF-

2001-1211/8-003

fuglebeskyttelsesområde (Rømø). Ved dispensationen vil Amtet stille en række vilkår for at undgå, at hedens sårbare plantedække især i hedekær og på klitter overgræsses, men at plantedækket holdes intakt. Græsningens ekstensive karakter skal samtidig levne plads og ro til områdets vilde fauna, herunder fuglelivet.

FREDNINGSNÆVNETS AFGØRELSE:

Efter de foreliggende oplysninger er det Nævnets vurdering, at afgræsningen af arealerne kræver dispensation fra begge fredningskendelser.

Det er videre Nævnets vurdering, at en afgræsning med henblik på pleje af hedearealerne ikke er i strid med fredningernes formål, hvorfor Nævnet i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddeler dispensation til det ansøgte på følgende vilkår:

- Der afgræsses i højst 5 år. Hvis der fortsat ønskes afgræsning herefter, skal der søges påny.
- Afgræsning sker udelukkende i perioden mellem 15. juni og 1. oktober, dog med mulighed for at gennemføre en kontrolleret forsøgsordning i samråd med Sønderjyllands Amt.
- Der må maksimalt afgræsses med 0,8 dyreenheder pr. ha på arealet.
- Amtet kan til enhver tid - efter forudgående drøftelse med skovdistriktet - forlange græsningstryk og -periode på arealet ændret, hvis amtet vurderer, at græsningen har en negativ effekt på områdets vilde dyre- eller planteliv.
- Der må ikke tilskudsfodres bortset fra nødvendigt vitamin- og mineraltilskud.
- Der må ikke sprøjtes, gødskes eller foretages jordbehandling, såning, oplagring eller plantning.
- Hegnet skal fortsat bestå af almindeligt trådhegn, der ikke skæmmer landskabet.
- Hegnet nedtages og fjernes ved dispensationens ophør, såfremt der ikke meddeles fornyet dispensation til fortsat græsning på arealerne.
- Der må ikke opstilles skure m.v. eller oplagres/deponeres materialer uden aftale med amtet.

Efter oplysningerne fra Amtet sammenholdt med de stillede vilkår, er dispensationen ikke i strid med de forpligtelser, der fremgår af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 66 bortfalder tilladelsen, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år fra dato.

Claus Kejsler

Afgørelsen kan inden 4 uger fra dens modtagelse indklages for Naturklagenævnet af ansøgeren og forskellige myndigheder. Først når det efter klagefristens udløb er konstateret, at afgørelsen ikke er indbragt for Naturklagenævnet, kan dispensationen

udnyttes.

Klage skal indsendes skriftligt til **Fredningsnævnet for Sønderjyllands Amt, Dommerkontoret, Kongevej 41, 6400 Sønderborg**, der videresender klagen til Naturklagenævnet sammen med sagens dokumenter.

For klage skal betales et gebyr på 500 kr. til Naturklagenævnet. Når Naturklagenævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet, vil Naturklagenævnet opkræve gebyret hos klageren, og såfremt en fastsat betalingsfrist ikke overholdes, vil klagen blive afvist. Gebyret tilbagebetales, hvis klageren får helt eller delvist medhold.

/kb

**Fredningsnævnet for Syddjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

15. juni 2017
FN SJS 21/2017

J.nr.: FN SJS 21/2017: Ansøgning fra Tønder Kommune til rydning og afgræsning af hede og mose på matr.nr. 439 Kongsmark, Rømø.

Fredningsnævnet har den 29. marts 2017 modtaget en ansøgning fra Tønder Kommune på vegne Søren Hansen om dispensation til rydning, samhegning og afgræsning af ejendommen, matr.nr. 439 Kongsmark, Rømø.

Det fremgår af ansøgningen, at det ansøgte er et led i et større naturplejeprojekt. Der er tale om kratrydning, etablering af hegn og efterfølgende græsning med kvæg. Området er på ca. 6 ha. Arealet ønskes samhegnet med et større område, hvor der allerede bliver græsset.

Tønder Kommune har den 19. april 2017 oplyst, at den vestlige del af matr.nr. 439 Kongsmark, Rømø er omfattet af fredningen "Vestlige del af Rømø" O.F.N.j.nr.: 530/42 og 2253/75, og at den østlige del af ejendommen er omfattet af fredningen "Rømø – arealerne midt på øen og i 2. klitrække" O.F.N.j.nr.: 530/42 og 1083/51.

Den vestlige del af ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af 17. december 1985 om fredning af den vestlige del af Rømø. Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv. Det fremgår af fredningsbestemmelserne blandt andet, at der i hele fredningsområdet kun må foretages hegning som led i den landbrugsmæssige udnyttelse af et areal, og da kun med sædvanlige kreaturhegn.

Tønder Kommune har som anført oplyst, at den østlige del af ejendommen er omfattet af fredningen "Rømø – arealerne midt på øen og i 2. klitrække", jf. Overfredningsnævnets kendelser (j.nr. 530/42 og j.nr. 1083/51).

Dette er ifølge Miljøportalen ikke korrekt. Den østlige del af ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelse af den 22. oktober 1947, der med en nærmere anført tilføjelse stadfæstede Fredningsnævnets kendelse af 15. september 1943 om fredning på Rømø. Det fremgår af kendelsen blandt andet, at arealerne skal bevares i deres nuværende naturlige tilstand, medens græsning og lyngslagning kan finde sted i det hidtidige omfang.

Det fremgår endvidere, at ejendommen er beliggende i et område omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 samt et Natura 2000 område (Fuglebeskyttelse + Habitatområde).

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation, hvis de ansøgte plejeforanstaltninger skal udføres.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsordenen for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at meddele Søren Hansen dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, stk. 2 og stk. 3, på de vilkår, der er anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund:

Det fremgår af Overfredningsnævnets kendelse af 17. december 1985 om fredning af den vestlige del af Rømø, den vestlige del af ejendommen:

” ...

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder, og således at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle.

§ 2. Bevaring af området.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne

...

§ 3 ...

e. Der må i hele fredningsområdet kun foretages hegning som led i den landbrugsmæssige udnyttelse af et areal og da kun med sædvanlige kreaturhegn.

...

§ 7. Naturpleje.

På arealer, der ikke ejes af staten, har Sønderjyllands amtsråd ret til at lade foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, herunder ved afgræsning, såning, slåning, supplerende afhøstning af rørbevoksede arealer og afbrænding af hedearealer. Det er dog en betingelse, at plejeforanstaltningerne udføres uden udgift for ejeren og enten er tiltrådt af ejeren eller – hvis enighed ikke opnås – er godkendt af fredningsnævnet...”

Det fremgår af Overfredningsnævnets kendelse af 22. oktober 1947 vedrørende fredninger på Rømø, den østlige del af ejendommen:

Fredningens Art

Paa samtlige fornævnte Omraader forbydes, for saa vidt Undtagelse ikke er gjort, Bebyggelse, Beplantning, Opdyrkning og – for de fugtige Omraader – Gravning af nye Grøfter, medens det findes betænkeligt at forbyde Oprensning af bestaaende Grøfter, hvorved bemærkes, at disse i stort Omfang danner Skel mellem Lodderne, og at Engene under Areal III gennemskæres af en Grøft, der optager og afleder Saltvand og saaledes betinger Græsvæksten.

Arealerne skal saaledes bevares i deres nuværende naturlige Tilstand, medens Græsning og Lyngslagning kan finde Sted i det hidtidige Omfang...”

Tønder Kommune har den 29. marts 2017 oplyst:

” ...

Tønder Kommune vurderer, at den ansøgte græsning bidrager til positivt at opfylde målene i naturhandleplanen for 2010-2015 og også den nye handleplan, som forventes vedtaget snarest. Vi har redegjort nærmere for græsningen i vedlagte udkast til dispensation efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Der gøres opmærksom på, at der vil blive stillet vilkår om skånsom rydning og etablering af stenter/låger, for at sikre publikums adgang til området...”

Det fremgår at Tønder Kommune den 29. marts 2017 har meddelt Søren Bundesen Hansen dispensation efter naturbeskyttelseslovens §3 på følgende vilkår:

”...

- Du må rydde i perioden 1. august – 1. marts af hensyn til dyrelivet.
- Du skal rydde på en skånsom måde, så der ikke laves trykskader på arealer.
- Du må ikke lave terrænændringer på arealet.
- Du skal fjerne større ryddede træer fra arealet.
- Der afgræsses i en periode på 10 år, hvorefter plejebehovet vurderes.
- Du må ikke tilskuds fodre, bortset fra nødvendigt vitamin- og mineraltilskud.
- Du må ikke sprøjte, gødske, jordbehandle, så, plante eller oplagre noget.
- Græsningstrykket må ikke overstige 0,5 storkreaturer pr. ha.
- Du må kun indhegne dyrene med almindeligt trådhegn eller fårehegn.
- Vi kan altid forlange græsningstryk og græsningsperiode på arealet ændret, hvis vi mener at græsningen skader de vilde dyr eller planter.
- Der må udelukkende afgræsses med storkreaturer på arealet.
- Offentlighedens adgang ind over arealerne skal sikres med låger, led, stenter eller lignende.
- Hegning og afgræsning må først finde sted, når der forligger tilladelse fra Fredningsnævnet.

...

Arealet skal efter din information samhegnes med et større område, hvor der allerede bliver græsset. Pleje i form af rydning og afgræsning er en af indsætterne i Tønder Kommunes handleplan for 2010-2015, og også en indsats i planen for 2. planperiode, som forventes vedtaget snarest. Græsning bidrager med at sikre, at naturtyperne er egnede levesteder for fuglearterne på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde ”Rømmø”.

Vi vurderer, at græsning af området vil fungere som pleje, og vil være med til at skabe en bedre naturtilstand på arealerne. Andre steder på Rømmø har det vist sig, at en ekstensiv græsning med robuste kvægracer vil forynge lyngen og fremme forskelligheden i hedens plantevækst. Dette er til gavn for mange dyrearter og truede planter, f.eks. arter af lav. Rydning og græsning af arealet vil medvirke til at mindske opvækst af bl.a. fyrretræer og glansbladet hæg.

For at sikre dette, skal græsningstrykket være tilpas kraftigt til at kreaturerne vil æde løvet, men dog ikke så kraftigt at kreaturerne kan gøre skade på arealet og hedens karakteristiske planter, ved for kraftig tråd.

...

Redegørelse

Der er udarbejdet naturhandleplaner for habitat- og fuglebeskyttelsesområdet. Rydning og græsning er i disse nævnt som en plejeindsats der gavner bl.a. fuglene på udpegningsgrundlaget. De vestlige arealer ligger desuden i fredningen ”Rømmø – arealerne midt på øen og 2. klitrække”. Der er i fredningen afsagt:

- At arealerne skal bevares i deres nuværende naturlige tilstand, medens græsning og lyngslåning kan finde sted i deres hidtidige omfang...

...

Screening i forhold til Natura 2000 og bilag IV arter

Størstedelen af arealerne ligger i internationale naturbeskyttelsesområder. Udpegningsgrundlaget for Habitatområdet H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, Brede Å, Vidå med tilløb, Rudbøl Sø og Magisterkøgen og Fuglebeskyttelsesområde F65

Rømmø kan ses i bilag 2. Markfirben forekommer spredt på egnede lokaliteter på Rømmø. Den kan findes på åbne, solrige lokaliteter, bl.a. hede. Tønder Kommune vurderer at græsningen ikke vil være til skade for markfirbenet.”

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved mail af 16. maj 2017 til Tønder Kommune, Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet centralt og Friluftsrådet Tønder anmodet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 7. juni 2017.

DOF-Sønderjylland har i mail af 18. maj 2017 oplyst, at foreningen ikke har indvendinger mod det ansøgte, og at foreningen kan anbefale initiativerne som vigtig naturpleje af areaerne.

Danmarks Naturfredningsforening har i mail af 6. juni 2017 skrevet:

”Danmarks Naturfredningsforenings Tønder afd. har vurderet, at det er en god idé, der harmonerer med tidligere muligheder for naturpleje i området. Derfor vil vi anbefale at Fredningsnævnet giver dispensation fra fredningen.”

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen. Som følge af beliggenheden skal betingelserne i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3 tillige være opfyldt. Ifølge disse bestemmelser kan fredningsnævnet kun meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for, og for yngle eller rasteområder for bilag IV arter.

Fredningerne har til formål at bevare området i den tilstand, områderne havde ved fredningen.

Fredningsnævnet finder, at den naturpleje, der fremgår af ansøgningen, ikke vil være i strid med fredningernes formål.

Fredningsnævnet finder endvidere, at det efter oplysningerne fra Tønder Kommune kan lægges til grund, at det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for som beskrevet i Natura 2000-planerne og handleplanerne for området eller kunne beskadige eller ødelægge yngle - eller rasteområder for bilag IV arter.

Fredningsnævnet meddeler derfor dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 og stk. 2 og stk. 3, til den ansøgte naturpleje på vilkår,

at der kun må ryddes i perioden 1. august - 1. marts af hensyn til dyrelivet,

at rydningen skal foretages på en skånsom måde, så der ikke laves trykskader på arealet,

at der ikke må foretages terrænændringer,

at større ryddede træer skal fjernes fra det fredede område,

at der ikke må tilskudsfodres, bortset fra nødvendigt vitamin- og mineraltilskud, som skal gives på en fast plads,

at der ikke må sprøjtes, gødskes, jordbehandles, sås, beplantes eller på anden måde ændres eller ske oplag af nogen art,

at Tønder Kommune løbende vurderer græsningstrykket,

at Tønder Kommune som tilsynsmyndighed til enhver tid kan forlange græsningstrykket og græsningsperioden med kreaturer reguleret, hvis tilsynsmyndigheden vurderer, at naturtyper og arter på arealer lider skade,

at arealerne, der græsses, skal være forsvarligt indhegnede med et almindeligt trådhegn eller fårehegn i maksimal højde på 1,20 m.,

at offentlighedens adgang ind over arealerne skal sikres med låger, led, stenter eller lignende, der opsættes efter tilsynsmyndighedens anvisninger og betales af Søren Hansen,

at hegnet skal være fjernet senest 1 måned efter, at græsningen er ophørt, og

at der udelukkende må afgræsses med storkreaturer.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Planklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Planklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Planklagenævnets hjemmeside www.naevne-neshus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Planklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Planklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Planklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget.

Klagegebyr opkræves af Planklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Planklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Planklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Planklagenævnets hjemmeside www.naevne-neshus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Planklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Planklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Planklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 15. juni 2017

Margit Ø. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Søren Hansen, hansensoren11@gmail.com

Tønder Kommune, teknisk@toender.dk, cb1@toender.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk; sofha@svana.dk

Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, soren@eller.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk

Friluftsrådet centralt: fr@friluftsradet.dk

Friluftsrådet Tønder: sydvestjylland@friluftsradet.dk

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

15. september 2017
FN SJS 26 og 41/2017

J.nr.: FN SJS 26 og 41/2017: Ansøgning fra Ravnhøj Consult v/Jesper Toft og Sønderborg Kommune på vegne Naturstyrelsen om tilladelse til anlæg af en sø (paddeskrab) på ejendommen matr.nr. 9 Juvre, Rømø.

Fredningsnævnet har den 27. april 2017 modtaget ansøgning fra Ravnhøj Consult v/Jesper Toft på vegne Naturstyrelsen om tilladelse til anlæg af en sø (paddeskrab) på ejendommen matr.nr. 9 Juvre, Rømø, FN SJS 26/2017. Den 2. juni 2017 anmodede Fredningsnævnet Tønder Kommune om dennes bemærkninger til spørgsmålet om, hvorvidt paddeskrabet ville have betydning i forhold til reglerne i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2.

Fredningsnævnet modtog herefter den 22. juni 2017 en ansøgning fra Tønder Kommune vedrørende det samme projekt. (FN SJS 41/2017).

Ved at sammenholde det kort, der er vedlagt ansøgningen med www.miljportal.dk kan det konstateres, at ejendommen rettelig har matr.nr. 9 Kongsmark, Rømø, hvilket også svarer til kommunens ansøgning.

Det fremgår af ansøgningen, at projektet er et led i Nationalpark Vadehavets store projekt omkring fremme af den truede strandtudsens ynglemuligheder i vadehavsområdet. Nationalpark Vadehavet ønsker derfor i samarbejde med lodsejere at skabe en række nye eller forbedrede ynglemuligheder for strandtudsens.

Der ønskes anlagt en lavvandet sø med en dybde på 20-40 cm i et lavt engområde på ejendommen. Søen – et såkaldt paddeskrab – vil få en størrelse på 4-500 m². Der skal anlægges flade bredzoner i anlæg ca. 1:8. Den opgravede jord deponeres på kommunal jord langs en kanal, hvis bredzone i forvejen er præget af et bånd af slam og plantemateriale efter løbende oprensning af kanalen.

Ejendommen er omfattet af Overfredningsnævnets kendelser af 17. december 1985 vedrørende fredning af Rømø Vest.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation, hvis det ansøgte skal tillades.

Det ansøgte er beliggende i Natura-2000 område nr. 89 Vadehavet.

Fredningsnævnets formand har i medfør af forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5, besluttet at meddele dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, stk. 2 og stk. 3 på de vilkår, der er anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund:

Af Overfredningsnævnets kendelse af 17. december 1985 fremgår blandt andet:

§ 1 Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder, og således at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle.

§ 2 Bevaring af området.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres ny bebyggelse m.v., medmindre sådanne ændringer af den nuværende tilstand er tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 9.

...

§ 4 Terrænændringer.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og fyldning, planering eller afgravning. Eksisterende grøfter må vedligeholdes, men der må ikke graves.

...

§ 7 Naturpleje

På arealer, der ikke ejes af staten, har Sønderjyllands amtsråd ret til at lade foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, herunder ved afgræsning, såning, slåning, supplerende afhøstning af rørbevoksede arealer og afbrænding af hedearealer. Det er dog en betingelse, at pleje foranstaltningerne udføres uden udgift for ejeren og enten er tiltrådt af ejeren eller – hvis enighed ikke opnås – er godkendt af fredningsnævnet.

Efter det oplyste finder Fredningsnævnet, at den ønskede naturpleje ikke kan anses for omfattet af § 7. Det ansøgte kræver derfor dispensation fra fredningen.

Det fremgår af ansøgningen fra Tønder Kommune:

”...

Det er ønsket, at etablere et skrab på 400-500 m² med ca. 40 cm dybde. Paddeskrabet ønskes etableret i forbindelse med Nationalparkens projekt ”Strandtude”, hvor der arbejdes på forbedring og nyanlæg af ynglesteder i hele Nationalparkens område.

Jeg har besigtiget området i juni 2017 redegjort nærmere for paddeskrabet i ...

Der gøres opmærksom på, at det kun er matr.nr. 9 Kongsmark, Rømhø der ligger indenfor fredningen...”

Tønder Kommune har i et udkast til dispensation af hele det ansøgte område efter Naturbeskyttelseslovens § 3 blandt andet oplyst:

”...

Etablere et nyt paddeskrab/vandhul på 400-500 m² på matr.nr. 9 Kongsmark, Rømhø. Vandhullet anlægges med en vanddybde på ca. 40 cm ved forårvandstand og med en bredprofil på 1:7-1:9.

Begrundelse:

...

Undersøgelsen, som er udgivet som faglig rapport af Nationalpark Vadehavet, viser, at strandtudsens er truet lokalt og forsvundet helt flere steder. Andre steder, som på Rømø, er problemet, at ynglestederne udtørres og at vinteroversvømmelserne bringer for meget saltvand og fisk ind i de lavvandede søer og fugtige områder på de lave strandenge.

Arealerne er alle omfattet af NBL § 3, som beskyttede strandenge, heder og enge. Arealerne er besøgt i juni 2017 og det kunne ses, at områderne er store, med relativ ensartede botanik. Derfor vil udvidelse eller etablering af paddeskrab på 150 til 800 m² ikke have stor betydning for naturområderne i deres helhed. Det er i juni 2017 undersøgt, at der ikke er beskyttede eller fredede arter på arealerne. Den relativ sjældne klokke-ensian kan have voksested på nogle af arealerne. Klokke-ensian er svær at finde i vegetativ tilstand. Den blomstrer i månederne august og september. Der er derfor stillet særlige vilkår om besigtigelse af områderne og placering af skrabene.

Natura 2000 og bilag IV-arter:

Arealerne ligger alle i Natura 2000-område H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde, Brede Å, Vidå med tilløb, Rudbøl Sø og Magisterkogen samt F65 Rømø. Der kan som udgangspunkt kun gives tilladelse, hvis projektet ikke påvirker Natura 2000-området væsentligt eller forringer bevaringsstatus eller muligheder for at opfylde bevaringsmålsætningen for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. Dele af de berørte arealer er kortlagt som habitatnaturtyperne strandeng eller klithede. Da det drejer sig om en meget lille del af de kortlagte naturtyper vurderes det, at projektet ikke forringer bevaringsstatus eller mulighed for at opfylde bevaringsmålsætningen.

Der kunne ved besigtigelserne ikke findes Bilag IV-arter på arealerne.

Selve projektet har til formål at øge og forbedre ynglestederne for Bilag IV-arten strandtudse. Det vurderes, at paddeskrabene ikke vil påvirke fuglene på udpegningsgrundlaget for Rømø negativt, men at især engfuglene vil kunne have gavn af paddeskrabene, idet de vil øge antallet af insekter i områderne.”

Fredningsnævnets behandling af sagen:

Fredningsnævnet har ved mail af 11. juli 2017 til Ravnhøj Consult v/Jesper Toft, Tønder Kommune, Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet og Friluftsrådet Tønder anmodet om eventuelle bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist den 9. august 2017.

Naturstyrelsen har i mail af 27. juli 2017 oplyst, at de som ejer af arealerne og som tilsynspligtige i den forbindelse kan tiltræde kommunens vurderinger med hensyn til det internationale beskyttelsesområde og bilag IV-arterne.

Kort der viser den omhandlede ejendom, matr.nr. 9 Kongsmark, Rømø:

Fredningsnævnets afgørelse:

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen. Som følge af beliggenheden skal betingelserne i naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3 tillige være opfyldt. Ifølge disse bestemmelser kan fredningsnævnet kun meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for, og for yngle eller rasteområder for bilag IV arter.

Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder, og således at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle. Fredningsnævnet finder efter oplysningerne i sagen, at etableringen af paddeskrabet ikke er i strid med fredningernes formål.

Fredningsnævnet finder endvidere, at det efter oplysningerne fra Tønder Kommune og Naturstyrelsen kan lægges til grund, at det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området måtte være udpeget for, og for yngle eller rasteområder for bilag IV arter.

Fredningsnævnet meddeler herefter dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 og stk. 2 og stk. 3, til det ansøgte på vilkår,

at paddeskrabet højst må udføres med en dybde på 20-40 cm,

at paddeskrabet skal placeret i et lavt engområde på ejendommen,

at paddeskrabet højst må være 500 m²,

at der skal anlægges flade bredzoner i anlæg ca. 1:8 og

at den nærmere placering og udbredelse af skrabet skal ske efter Tønder Kommunes bestemmelse.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Planklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Planklagenævnets Klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Planklagenævnets hjemmeside www.naevnenes-hus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Planklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Planklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Planklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget. Klagegebyr opkræves af Planklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Planklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Planklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Planklagenævnets hjemmeside www.naevnenes-hus.dk/planklagenaevnnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Planklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Planklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Planklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg, den 15. september 2017

Margit O. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Tønder Kommune, teknisk@toender.dk, cb1@toender.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk; sofha@svana.dk

Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, soren@eller.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk

Friluftsrådet centralt: fr@friluftstraadet.dk

Friluftsrådet Tønder: sydvestjylland@friluftstraadet.dk

Nationalpark Vadehavet: vadehavet@danmarksnationalparker.dk

Naturstyrelsen Blåvandshuk: blh@nst.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.: 9968 8800
E-mail: syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

1. december 2023

FN SJS 49/2023

FN SJS 49/2023: Ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af Pau Schramm om dispensation fra fredningen af Rømø Vest

Fredningsnævnet har den 20. september 2023 modtaget en ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af Pau Schramm om dispensation til afgræsning af matrikel 509, Kongsmark, Rømø, inden for fredningen af Rømø Vest.

Fredningsnævnet har besluttet ikke at meddele dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

Det omhandlede areal, som ligger nord for Lakolk Sø og grænser op til Gl. Skinnevej på hele stiens nordside, og som er ejet af Juvrefonden, ses markeret på oversigtskortet nedenfor:

Det fremgår af ansøgningen, at ansøger ønsker at rydde hegnslinjen, opsætte hegn for herefter at lade arealet afgræsse med kreaturer.

Tønder Kommune har bemærket følgende til ansøgningen:

”Området består af et stort tagrørsområde, som ved afgræsning, vil ændre karakter. Arealet er besigtiget d. 4. september 2023. Arealet er meget fugtigt og det vurderes, at afgræsning vil medføre at tagrørene vil forsvinde og det vil udvikle sig til en optrådt sump. Se bilag 2.

Tønder Kommune mener ikke at det er den rette naturpleje for et så vådt et areal, og er ikke umiddelbart indstillet på at meddele dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3.

Fredningens formål er bl.a. at opretholde området som rørskovsområde og opretholde det som yngle- og rastested for fuglelivet. For at sikre ro i fuglenes yngletid, er rørskoven desuden lukket for offentlighedens adgang mellem 1. marts og 31. august.

Tønder Kommune mener ikke, at det er foreneligt med fredningens bestemmelser at ændre matrikel 509, Kongsmark, Rømø fra rørskov til optrådt sump og det vil medføre at det ellers store sammenhængende rørskovsområde vil blive delt i to.

Natura 2000 områder og bilag IV arter

Området ligger inden for fuglebeskyttelsesområdet Rømø (F65), hvoraf udpegningsgrundlaget består af følgende fugle:

Fugle på udpegningsgrundlaget

Art	Beskyttelsen gælder
1. Rørdrum	Ynglefugle (Y)
2. Hedehøg	Ynglefugle (Y)
3. Plettet Rørvagtel	Ynglefugle (Y)
4. Klyde	Ynglefugle (Y)
5. Hvidbrystet Præstekrave	Ynglefugle (Y)
6. Hjejle	Trækfugle, internationalt betydende antal (T)
7. Almindelig Ryle	Ynglefugle (Y)
8. Brushane	Ynglefugle (Y)
9. Sandterne	Ynglefugle (Y)
10. Havterne	Ynglefugle (Y)
11. Dværgterne	Ynglefugle (Y)
12. Moschormugle	Ynglefugle (Y)
13. Natravn	Ynglefugle (Y)
14. Rørhøg	Ynglefugle (Y)
15. Splitterne	Ynglefugle (Y)
16. Fjordterne	Ynglefugle (Y)
17. Mørkbuget Knortegås	Trækfugle, internationalt betydende antal (T)

Af de arter, er der registreret rørdrum og rørhøg på den pågældende matrikel eller nabomatrikler og de er også registreret inden for yngleperioden. Disse to arter er særligt tilknyttet rørskov og det vurderes, at de kan blive forstyrret, og deres yngle- og

fourageringsområde kan blive ødelagt, hvis matrikel 509 Kongsmark, Rømø ændres fra rørskov til åben sump.

Der er dog arter på udpegningsgrundlaget som kan have gavn af ændring fra rørskov til eng, som eks. Brushane, men det vurderes at den ansøgte græsning ikke vil medføre den naturtype, som brushønen foretrækker, idet det er for vådt.

Der er ikke registreret bilag IV arter på matrikel 509, men der er registreret strandtudse i Lakolk sø og både strandtudse og spidssnudet frø i mindre vandhuller i nærheden. Der findes et enkelt vandhul på matrikel 509, der ligger inde i rørskoven. Tønder kommune vurderer, at græsning af matrikel 509, vil kunne bevirke at vandhullet og tilhørende bredzonen vil blive trådt for meget op, fordi der er så vådt, at vandkvaliteten bliver forringet og tilstanden dermed bliver forringet.”

Foto over område, matrikel 509, Kongsmark, Rømø.

Foto at et meget lig areal, der afgræsses, som er blevet til optrådt sump.

Arealet er fredet ved Overfredningsnævnets kendelse af. 17. december 1985 vedrørende fredning af arealer på den vestlige del af Rømø. Nedenfor følger et uddrag af de relevante fredningsbestemmelser:

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder, og således at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle.

§ 2. Bevaring af området.

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres ny bebyggelse m.v., medmindre sådanne ændringer af den nuværende tilstand er tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 9.

§ 3. Arealernes drift.

- a. De arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for opdyrkede arealer, må dyrkes som hidtil, og fredningen er ikke til hinder for gødskning og sprøjtning i hidtidigt omfang.
- b. De arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for græsarealer, er omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens § 43 b og må kun anvendes til græsning. Arealerne må gødskes i hidtidigt omfang, men der må kun sprøjtes med kemiske bekæmpelsesmidler (insekticider), hvis der opstår akutte insektangreb på kreaturer. Arealerne må omlægges med rensningsafgrøder i naturlig rytme, og i omlægningsperioden må der anvendes kemiske bekæmpelsesmidler (herbicider) til ukrudtsbekæmpelse. Bortset fra de nævnte tilfælde må der ikke anvendes kemiske bekæmpelsesmidler (pesticider).
- c. De øvrige arealer i fredningsområdet er omfattet af bestemmelserne i naturfredningslovens § 43 eller § 43 a og skal opretholdes som udyrkede vådområder og hedearealer. Arealerne må ikke gødskes eller sprøjtes med kemiske bekæmpelsesmidler (pesticider). Fredningen er ikke til hinder for, at lyngarealerne slås som hidtil. I det område, der er vist på fredningskortet med signatur for rørbevokset areal, må der kun skæres rør efter forudgående tilladelse fra Sønderjyllands amtsråd. Tilladelse kan kun meddeles for en sæson ad gangen. En ejer eller den, til hvem ejeren har overladt rørskæringsretten, har krav på at få tilladelse til rørskæring på 90 % af det rørbevoksede areal på en ejendom, men amtsrådet har ret til at bestemme den geografiske afgrænsning af rørskæringsarealet.
- d. Der må ikke noget sted i fredningsområdet plantes eller sås træer og buske, heller ikke selvom dette ville være lovligt efter landbrugsloven. Forbuddet gælder ikke

beplantning, som klitmyndighederne udfører eller påbyder udført med henblik på bekæmpelse af sandflugt.

e. Der må i hele fredningsområdet kun foretages hegning som led i den landbrugsmæssige udnyttelse af et areal og da kun med sædvanlige kreaturhegn.

f. Naturen må ikke forurenes ved henkastning eller anbringelse af affald, udrangerede maskiner el.lign.

§ 4. Terrænændringer.

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og fyldning, planering eller afgravning. Eksisterende grøfter må vedligeholdes, men der må ikke graves nye grøfter.

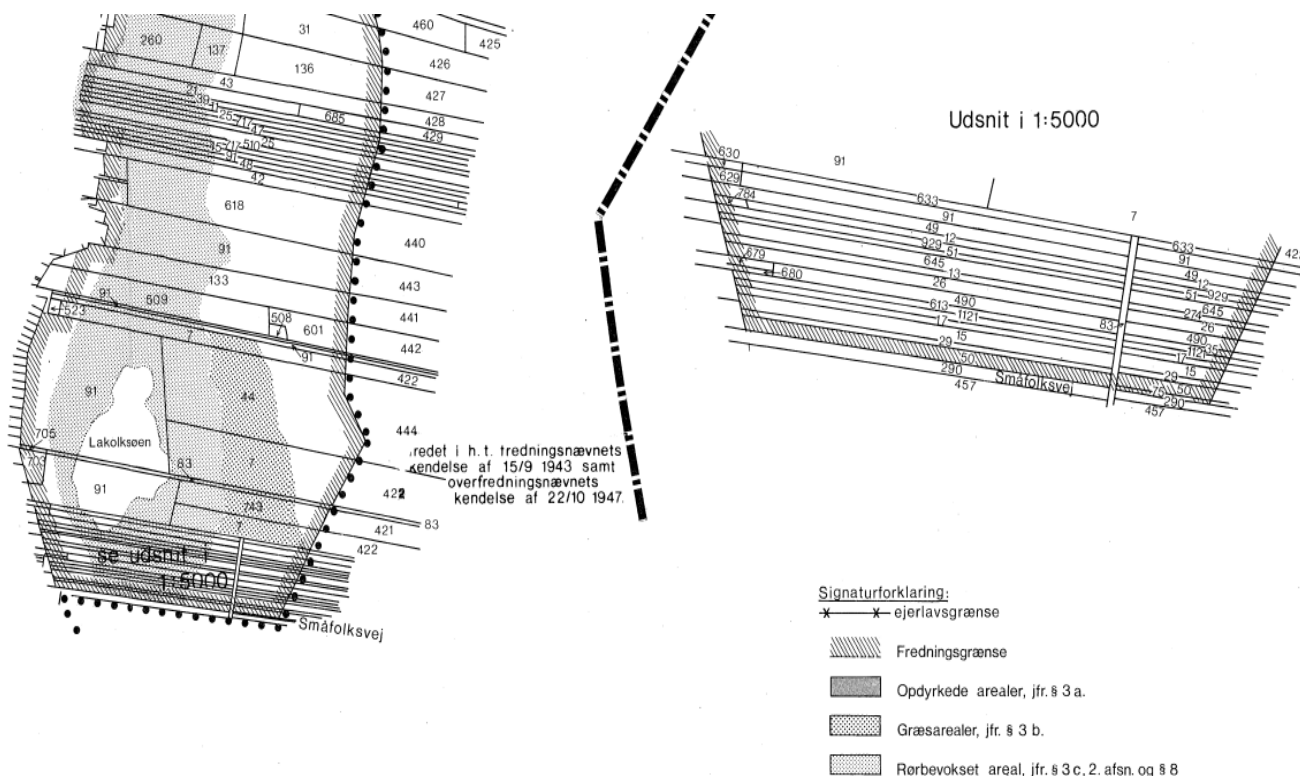
§ 7. Naturpleje.

På arealer, der ikke ejes af staten, har Sønderjyllands amtsråd ret til at lade foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål, herunder ved afgræsning, såning, slåning, supplerende afhøstning af rørbevoksede arealer og afbrænding af hedearealer. Det er dog en betingelse, at plejeforanstaltningerne udføres uden udgift for ejeren og enten er tiltrådt af ejeren eller - hvis enighed ikke opnås - er godkendt af fredningsnævnet.

§ 9. Dispensation.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-8 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

Udsnit af fredningskortet

Fredningsnævnets behandling af sagen

Ved brev af 9. oktober 2023 anmodede fredningsnævnet Pau Schramm, Juvrefonden, Tønder Kommune, Miljøstyrelsen, Slot- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening og Friluftsrådet om bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist til den 23. oktober 2023.

Dansk Ornitologisk Forening ved formand Gert Fahlberg anførte i den forbindelse:

” Det omhandlede areal ligger i den mest centrale del af Lakolk Sø og dermed af fredningen af de bevaringsværdige klitheder, strandenge, græsarealer og vådområder, som udgør levesteder for bl.a. en række sårbare og truede fuglearter.

Gennem årtier har foreningen fulgt fuglelivet i og omkring Lakolk Sø. I rørskovsområdet – og dermed også inden for den aktuelle matrikel – forekommer bl.a. rørdrum, rørhøg og plettet rørvagtel som ynglefugle. Disse arter er som angivet opført på udpegningsgrundlaget for Fuglebeskyttelsesområde F65. De er direkte knyttet til rørskoven og rørsumpen. Ændringer i deres habitatskrav må antages at have negativ indvirkning på arternes forekomst.

Foreningen vurderer derfor, at det ansøgte ikke vil være i overensstemmelse med hverken fredningens eller Fuglebeskyttelsesdirektivets bestemmelser. Foreningen vil også gøre opmærksom på, at rørskovsområdet huser en række arter, som er på den

danske Røddliste over sårbare og truede arter. Det drejer sig bl.a. om følgende ynglefugle: krikand, skeand, atlingand, blishøne, dobbeltbekkasin, vandrikse, rørhøne, blåhals, samt evt. nattergal, savisanger og græshoppesanger.

De foreslåede initiativer med rydning, hegning og græsning vil markant ændre det nuværende habitat. Desuden vil rørskovsområdet blive splittet op i 2 dele og således ikke længere være sammenhængende. Med rydningen og hegningen bliver der også åbnet mulighed for lettere adgang til at kunne benytte stien gennem rørskoven med øgede forstyrrelser til følge.

Gives der tilladelse til det ansøgte, vil rørskoven helt ændre karakter og blive til våd og sumpet græsningsareal. Matriklen er imidlertid så lille, at der kun være en meget beskeden effekt for de arter, der er knyttet til denne naturtype. Det anføres fra Tønder kommune, at en art som brushøne måske vil have gavn af en rydning og afgræsning. Vi vil dog informere om, at dette er urealistisk alene på grund af matriklens ringe størrelse. Desuden har arten meget specifikke krav til ynglehabitatet.

Foreningen kan således ikke anbefale at ansøgningen imødekommes.

Dette forhindrer ikke, at vi kan støtte en naturpleje af hele Lakolk Sø-området. En pleje der primært skal forhindre opvækst og stigende udbredelse af buske (pilekrat). Men naturplejen skal så gennemføres efter en omfattende plan baseret på naturfagligt grundlag.”

Nationalpark Vadehavet ved naturkonsulent John Frikke anførte i den forbindelse:

” Det omhandlede areal, som ligger nord for Lakolk Sø og grænser op til Gl. Skinnevej på hele stiens nordside er ejet af Juvrefonden.

Fredningsnævnet har den 9. oktober 2023 anmodet om bemærkninger til sagen og Nationalpark Vadehavet har umiddelbart følgende bemærkninger:

Ud over at være beliggende i de centrale dele af Rømø Vest fredningen, så indgår det berørte areal også i Fuglebeskyttelsesområde F65 Rømø, som bl.a. er udpeget på baggrund af forekomsterne af en række fuglearter, som er tilknytte naturtyperne rørskov og rørsump.

Der er således en række hensyn at tage til de udpegningsarter, hvis levesteder vil blive ændret og udsat for øget forstyrrelse i forbindelse med at drive arealer med græssende kvæg. Samtidig vurderer Tønder Kommune, at det ikke er foreneligt med fredningens bestemmelser at ændre matrikel 509, Kongsmark, Rømø fra rørskov til optrådt sump, og at det vil medføre, at det store sammenhængende rørskovsområde nord for Lakolk Sø vil blive delt i to.

Nationalpark Vadehavet hæfter sig også ved, at det med den foreslåede rydning, hegning og græsning af det relativt beskedne arealer ikke i sig selv giver mening i forhold til at styrke naturindholdet i det fredede område. Skal der gennemføres naturpleje i

fredningen bør det ske efter en samlet plan for området, som kan sikre en styrkelse af biodiversiteten i en større del af fredningen.

Derfor vil Nationalpark Vadehavet anbefale, at der ikke gives en dispensation til det ansøgte, men samtidigt opfordre til, at der sammen med Tønder Kommune og andre relevante interessenter igangsættes en proces til fordel for en samlet plejeplan for hele området omkring Lakolk Sø, som kan sikre, at området ikke springer i krat og fastholdes i det meget værdifulde lysåbne landskab som fredningen har til hensigt at beskytte.”

I forlængelse af udsendelse af høringsbrevet anmodede Pau Schramm om, at fredningsnævnet foretog besigtigelse, inden der blev truffet afgørelse i sagen.

Fredningsnævnet behandlede herefter sagen på nævnets møde den 30. november 2023, hvor nævnet tillige foretog besigtigelse af det omhandlede område.

I mødet deltog formanden, dommer Henrik Tosti, det ministerudpegede medlem, Christa Jørgensen, og det kommunalt udpegede medlem, Hans Kristensen. Desuden deltog Pau Schramm og dennes søn, Christian Schramm, Tønder Kommune ved Tina Bonnichsen og Line Nielsen, Dansk Ornitologisk Forening ved Martin Nielsen samt Friluftsrådet ved Werner Straadt.

Fredningsnævnets formand redegjorde nærmere for ansøgningen og de relevante dele af fredningsbestemmelserne.

Pau Schramm oplyste, at han efter gennemgang af fredningen har svært ved at se, at fredningsnævnet overhovedet skal spørges i en situation som den foreliggende. Der står i øvrigt intet om kreaturer i fredningen. Det omhandlede areal er ikke dækket af tagrør over det hele, og har heller aldrig været det, hvilket også fremgår af kortmaterialet. Kommunen har groft tilsidesat sin forpligtelse til at afvande området, som derfor er blevet ganske oversvømmet – det er nærmest som en swimmingpool nu. I 1982 var der ingen tagrør på det fredede areal. Han husker selv, at han og familien i sin tid plejede at kunne køre gennem området i bil. Det ansøgte vil ikke medføre ændringer, når henses til, hvordan tilstanden var på fredningstidspunktet. Der groede ikke tagrør dengang. Det ansøgte vil tværtimod bidrage til, at tilstanden føres tilbage til, hvordan den var på fredningstidspunktet. Afgræsning på et mindre afgrænset område vil i øvrigt utvivlsomt bidrage positivt til fuglelivet m.v. Såfremt han meddeles dispensation, vil han ikke gå i gang, før området er blevet tørlagt. Han hverken kan eller vil sætte kreaturer ud i et vådområde. Det ville ganske enkelt ikke være forsvarligt. Han har imidlertid tænkt sig at holde kommunen op på sit ansvar i forbindelse med den manglende afvanding.

Tønder Kommune v/Line Nielsen oplyste, at det ikke vil gavne arealet at sætte dyr ud. Fuglelivet vil blive påvirket negativt. Hun tror ikke, at det ansøgte vil føre tilbage til tilstanden, som den var på fredningstidspunktet – resultatet vil i stedet blive en optrådt sump. Hun kan derfor ikke anbefale, at der gives dispensation.

Dansk Ornitologisk Forening v/Martin Iversen oplyste, at der er tale om dynamisk natur. Der er utvivlsomt mere rørskov nu, end der var i 1980'erne. Han tror ikke, at det ansøgte vil gavne arealet. Det vil i stedet gå ud over de tilhørende arter, herunder rørhøg, rørdrum m.fl. Hvis det ansøgte

tillades, vil der komme andre – mere almindelige arter – til. Det ansøgte vil ændre arealet til et ganske andet habitat. DOF kan derfor ikke anbefale, at der gives dispensation.

Friluftsrådet v/Werner Straadt oplyste, at rådet ikke kan anbefale, at der gives dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Formålet med fredningen er at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder, og således at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle. Det fremgår af § 2 i kendelsen, at området skal bevares i dets nuværende tilstand.

Ejendommen, som Paw Schramm ønsker at indhegne med henblik på at lade arealet afgræsse med kreaturer tilhører Juvrefonden. Der foreligger ingen oplysninger om, hvorledes ejeren af ejendommen stiller sig til det ansøgte.

Paw Schramm har oplyst, at han ikke ønsker at udnytte en eventuel dispensation, da en høj vandstand på arealet forhindrer afgræsning med kreaturer, men har på trods heraf anmodet om en kendelse i sagen.

Paw Schramms forklaring ifølge hvilket arealet vil blive ført tilbage til den tilstand, det havde ved Overfredningsnævnets kendelse af 17. december 1985, er ikke forenelig med fredningskortet, da det heraf fremgår, at der allerede dengang var et større rørbevokset areal på ejendommen. Det er sandsynligvis korrekt, at det rørbevoksede areal er blevet udvidet, men det forhold findes ikke at kunne tillægges nogen afgørende betydning for sagens afgørelse.

Paw Schramms forklaring ifølge hvilken udvidelsen af rørbevoksningen har sammenhæng med, at vandstanden på arealet er steget som følge af kommunens forhold, findes, således som sagen er oplyst, ikke at kunne lægges til grund.

Da en dispensation i hvert fald til dels vil ændre arealets karakter, hvilket er i strid med fredningens formål, og da en indhegning og afgræsning af området efter de indhentede udtalelser, hvilke udtalelser Fredningsnævnet er enig i, endvidere vil have en negativ påvirkning på de arter, der er omfattet

af Fuglebeskyttelsesområdet F65 Rømø, finder Fredningsnævnet ikke, at der kan gives dispensation til det ansøgte.

Fredningsnævnet meddeler derfor afslag på det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage

tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i parts-høring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 1. december 2023

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Pau Schramm,
Juvrefonden, juvrefonden@juvrefonden.dk
Tønder Kommune, teknisk@toender.dk; ln1@toender.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk;
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, planer@msj.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, jan@havejan.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk
Friluftsrådet Centralt, fr@friluftsradet.dk
Friluftsrådet Tønder, sydvestjylland@friluftsradet.dk
Nationalpark Vadehavet, vadehavet@danmarksnationalparker.dk
Vadehavet postkasse, vad@nst.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.nr.: 9968 8800
E-mail: syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

14. august 2024
FN SJS 33/2024

FN SJS 33/2024: Ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af Tønder Forsyning A/S om lovliggørende dispensation til opretholdelse af ”affaldsø” samt udvidelse af selvsamme med yderligere to affaldsbeholdere på ejendommen med matrikelnummer 1518, Kongsmark, Rømø, inden for fredningen af Rømø Vest

Fredningsnævnet har den 24. juni 2024 modtaget en ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af Tønder Forsyning A/S om lovliggørende dispensation til opretholdelse af en såkaldt ”affaldsø” samt dispensation til udvidelse af ”affaldsøen” med yderligere to affaldsbeholdere på ejendommen med matrikelnummer 1518, Kongsmark, Rømø, inden for fredningen af Rømø Vest.

Fredningsnævnet har besluttet ikke at imødekomme ansøgningen som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund

Nedenfor følger et uddrag af ansøgningen:

”Redegørelse

Tønder Forsyning har en affaldsø placeret på matr. 1518, Kongsmark Rømø, som er anlagt i 2009. Se kort nedenfor. Matriklen ejes af Tønder Kommune. Området er omfattet af fredningskendelsen fra 1986 vedrørende Rømø Vest.

...

Samtidig ønsker Tønder Forsyning at udvide affaldsøen med to yderligere beholdere. Enten placeret syd eller nord for de allerede etablerede beholdere eller én på hver side. Billederne nedenfor viser den eksisterende ø, hvor der i nærheden er placeret transformere og pumpe/tekniskab. Der søges om dispensation til at anlægge de to yderligere beholdere.

Området er registreret beskyttet hede efter Naturbeskyttelseslovens § 3.

På luftfotos fra 2023 ses det, at lyng grænser op til de nuværende affaldsøer på sydsiden (se billede nedenfor).

Tønder Kommune foreslår derfor, at de to nye affaldsbeholdere placeres nord for den nuværende affaldsø for mindst mulig forstyrrelse af hedens bevoksning.

Screening i forhold til Natura 2000 og bilag IV arter

Arealet ligger i Natura 2000-område H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde samt F65 Rømø.

Der kan som udgangspunkt kun gives tilladelse, hvis projektet ikke påvirker Natura 2000-området væsentligt eller forringer bevaringsstatus eller muligheder for at opfylde bevaringsmålsætningen for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. Det berørte areal er kortlagt som habitatnaturtypen klithede. Affaldsøerne medfører at en lille del af området inddrages og forstyrres. Da det drejer sig om en lille del af den kortlagte naturtype vurderes det, at projektet ikke forringer bevaringsstatus eller mulighed for at opfylde bevaringsmålsætningen.

Tønder Kommune er forpligtet til at tage hensyn til leve- og voksesteder for bestemte dyre- og plantearter, som er optaget på Habitatdirektivets bilag IV, også hvis disse leve- og voksesteder ligger uden for habitatområder.

Rømø huser bl.a. bilag IV-arterne markfirben og strandtudse, odder, flagermus og stor vandsalamander. Af disse er det markfirben der er relevant for det ansøgte område. Der er ikke registreret bilag IV-arter på det ansøgte areal, men potentielt kan heden være fourageringsområde for markfirben. Da affaldsøerne optager et mindre areal op til en etableret grusvej, vurderes det til ikke at have væsentlig betydning for arten og dets levesteder.

Kommunens vurdering

Ansøgningen omhandler en affaldsø med tre beholderenheder som Tønder Forsyning ønsker lovliggjort samt et ønske om dispensation til at etablere to yderligere affaldsbeholdere på samme areal. Tønder Kommune indstiller til, at dispensationerne imødekommes, da der er tale om et mindre område i kanten af fredningen, tæt på beboelse, hvor affaldsøerne ikke vurderes til at påvirke områdets nuværende tilstand og naturværdi.”

Den omhandlede ejendom er delvist fredet ved Overfredningsnævnets afgørelse af 17. december 1985 om fredning af arealer på den vestlige del af Rømø.

De relevante dele af fredningsbestemmelserne er indsat nedenfor:

§ 1. Fredningens formål

Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder, og således at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle.

§ 2. Bevaring af området

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres ny bebyggelse m.v., medmindre sådanne ændringer af den nuværende tilstand er tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 9.

§ 3. Arealernes drift

...

- f. Naturen må ikke forurenes ved henkastning eller anbringelse af affald, udrangerede maskiner eller lignende.

§ 4. Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller afgravning. Eksisterende grøfter må vedligeholdes, men der må ikke graves nye grøfter.

§ 6. Bebyggelse m.v. og andre anlæg

- a. Der må ikke opføres bygninger i fredningsområdet, herunder skure og boder. Forbuddet gælder dog ikke sædvanlige læskure for kreaturer, som opføres af træ og fremtræder i mørke, afdæmpede farver.
- b. Der må ikke anbringes campingvogne og lignende, og der må ikke teltet.
- c. Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der ikke anlægges flyveplads, motorbane, skydebane, oplagsplads, losseplads eller bilophugningsplads, og der må ikke opstilles vindmøller, master eller transformerstationer eller anbringes plankeværker, mure eller tårne...

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Ved brev af 2. juli 2024 har fredningsnævnet anmodet Tønder Forsyning A/S, Tønder Kommune, Miljøstyrelsen, Slots- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet, Nationalpark Vadehavet og Naturstyrelsen om bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist til den 8. august 2024.

Der er ikke modtaget bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde (Natura 2000), hvis

det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier (bilag IV-arter).

Fredningsnævnet finder ikke, at det ansøgte er i direkte strid med fredningens formål.

Affaldsøen ses imidlertid placeret i udkanten af det fredede område. Der er ikke under sagen redegjort nærmere for, hvorfor der specifikt skulle være et behov for en affaldsø på det pågældende sted, og om affaldsøen ikke med fordel i stedet kunne have været anlagt uden for det fredede område.

På denne baggrund, og henset til forbuddet mod bebyggelse og lignende, finder fredningsnævnet ikke, at der konkret kan meddeles hverken lovliggørende dispensation eller dispensation til det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Syddanmark, Sydlig del
Esbjerg den 14. august 2024

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Tønder Forsyning A/S, info@tonfor.dk

Tønder Kommune, teknisk@toender.dk, emgmi@toender.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk

Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, planer@msj.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, toender@dn.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk

Friluftsrådet Centralt, fr@friluftsraadet.dk

Friluftsrådet Tønder, sydvestjylland@friluftsraadet.dk, Werner.sydvestjylland@friluftsraadet.dk

Nationalpark Vadehavet, vadehavet@danmarksnationalparker.dk

Vadehavet postkasse, vad@nst.dk

Fredningsnævnet for Syddjylland Sydlig del

Dokken 1
6700 Esbjerg
Tlf.nr.: 9968 8800
E-mail: syddjyllandsyd@fredningsnaevn.dk

13. december 2024
FN SJS 96/2024

FN SJS 96/2024: Ansøgning om lovliggørende dispensation til opretholdelse af ”affaldsø” samt udvidelse af denne med yderligere to affaldsbeholdere inden for fredningen af Rømø Vest

Fredningsnævnet har den 13. november 2024 modtaget en ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af Tønder Forsyning A/S om lovliggørende dispensation til opretholdelse af en såkaldt ”affaldsø” samt dispensation til udvidelse af ”affaldsøen” med yderligere to affaldsbeholdere på ejendommen med matrikelnummer 1518, Kongsmark, Rømø, inden for fredningen af Rømø Vest.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele lovliggørende dispensation og dispensation til det ansøgte i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, som anført i afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens oplysninger

Fredningsnævnet modtog den 24. juni 2024 en ansøgning fra Tønder Kommune på vegne af Tønder Forsyning A/S om lovliggørende dispensation til opretholdelse af en såkaldt ”affaldsø” samt dispensation til udvidelse af ”affaldsøen” med yderligere to affaldsbeholdere på ejendommen med matrikelnummer 1518, Kongsmark, Rømø, inden for fredningen af Rømø Vest.

Sagen blev behandlet under j.nr. 33/2024.

Den 14. august 2024 meddelte fredningsnævnet afslag, idet der ikke under sagen var redegjort for, om det ansøgte ville kunne placeres uden for det fredede område.

Fredningsnævnet har den 13. november 2024 modtaget en ny ansøgning, som blandt uddyber, hvorfor den ansøgte lokation ønskes opretholdt.

Nedenfor følger et uddrag fra ansøgningen:

”Redegørelse

Tønder Forsyning har en affaldsø placeret på matr. 1518, Kongsmark Rømø, som er anlagt i 2009. Se kort nedenfor. Matriklen ejes af Tønder Kommune. Området er omfattet af fredningskendelse 5848 vedrørende Rømø Vest.

...

Samtidig ønsker Tønder Forsyning at udvide affaldsøen med to yderligere beholdere. Billederne nedenfor viser den eksisterende ø, hvor der i nærheden er placeret transformere og pumpe/tekniskab. Der søges om dispensation til at etablere de to yderligere beholdere på sydsiden af de eksisterende affaldsbeholdere (markeret med blå cirkler).

Som det kan læses i vedhæftede bilag, ønsker Tønder Forsyning at placere de to beholdere på sydsiden pga. rør og ledninger i jorden på nordsiden. Tønder Forsyning har tilsendt yderligere redegørelse for placeringen af affaldsøen indenfor fredningen, som kan læses i det vedhæftede bilag.

Til redegørelse for placeringen af affaldsøen vil kommunen tilføje, at affaldsindsamling anses som en samfundsmæssig nødvendighed. Kommunen har til opgave både at tage hensyn til krav der stilles om affaldshåndtering samt hensyn til natur og miljø. Udover at være fredet, er området tilmed registreret beskyttet hede efter naturbeskyttelseslovens § 3. Som det ses på kortet nedenfor, omfatter § 3-beskyttelsen hele sommerhusområdet. Det vil derfor ikke være muligt at placere affaldsøen udenfor det § 3-beskyttede hedeområde, da der skal holdes en rimelig gåafstand mellem husstand og affaldsbeholder for at leve op til krav om indsamling af husholdningsaffald.

...

Tønder Kommune vurderer, at hedeområdet vil blive forstyrret mindst muligt ved at lade de tre allerede etablerede affaldsbeholdere stå og tilføje to yderligere affaldsbeholdere til denne affaldsø, fremfor at fjerne de nuværende beholdere og etablere fem beholdere et andet sted i det beskyttede hedeområde.

Screening i forhold til Natura 2000 og bilag IV arter

Arealet, hvor affaldsøen ønskes etableret, ligger i Natura 2000-område H78 Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde samt F65 Rømø.

Der kan som udgangspunkt kun gives tilladelse, hvis projektet ikke påvirker Natura 2000-området væsentligt eller forringer bevaringsstatus eller muligheder for at opfylde bevaringsmålsætningen for de arter og naturtyper, som områderne er udpeget for. 4/5 Det berørte areal ligger ikke indenfor nogle af de kortlagte naturtyper indenfor habitatområdet og vurderes derfor ikke til at forringe bevaringsstatus eller mulighed for at opfylde bevaringsmålsætningen for habitatområdet H78.

Der er bl.a. registreret fuglearterne klyde, sandløber, almindelig ryle og hvidbrystet præstekrave i nærheden, som er på udpegningsgrundlaget for fuglebeskyttelsesområde F65. Ingen af de registrerede fuglearter har habitat i heder. Det vurderes derfor, at etableringen af affaldsbeholdere ikke vil påvirke fuglearterne og deres yngle- og levesteders bevaringsstatus væsentligt.

Tønder Kommune er forpligtet til at tage hensyn til leve- og voksesteder for bestemte dyre- og plantearter, som er optaget på habitatdirektivets bilag IV, også hvis disse leve- og voksesteder ligger uden for habitatområder. Rømø huser bl.a. bilag IV-arterne markfirben, strandtudse, odder, flagermus og stor vandsalamander.

Der er ikke registreret bilag IV-arter på det ansøgte areal, men der er registreret strandtudse ca. 300 meter væk og potentielt kan heden være fourageringsområde for markfirben. De eksisterende affaldsbeholdere optager et mindre areal op til en etableret grusvej, og området hvor de nye ønskes placeret er tilgroet af rynket rose. Der er der ud over store hedeområder rundt om, hvor markfirben og strandtudse kan opholde

sig. På den baggrund vurderer Tønder Kommune, at placeringen ikke vil have væsentlig betydning for arten og dets levesteder.

Kommunens vurdering

Ansøgningen omhandler en affaldsø med tre beholderenheder som Tønder Forsyning ønsker lovliggjort samt et ønske om dispensation til at etablere to yderligere affaldsbeholdere på samme areal.

Tønder Kommune henstiller til, at dispensationerne imødekommes, da affaldsøen vurderes til at have væsentlig samfundsmæssig betydning samt at der ikke findes en alternativ placering uden for både fredningen og § 3-beskyttet naturområde. Det mindst indgribende tiltag for naturen vil derfor være at give tilladelse til, at lade de tre allerede etablerede affaldsbeholdere stå og etablere to yderligere affaldsbeholdere ved siden af disse.”

Tønder Forsyning A/S har desuden anført blandt andet følgende:

”Der blev i sin tid etableret en affaldsø ved Langlihusene, fordi arbejdsmiljøforholdene for renovationsarbejderne langt fra opfyldte – og stadig ikke opfylder – Arbejdstilsynets krav til et acceptabelt arbejdsmiljø. Vejene er snoede og smalle, de kan ikke bære en skraldebil og er uden vendemuligheder, så skraldebilerne skulle bakke rundt i det meste af området. Der er ligeledes et løst og ujævnt underlag, som skraldemændene skulle trække beholderne hen over. På den baggrund er det ikke en mulighed, at hvert hus får sine egne affaldsbeholdere på hjul som erstatning for affaldsøen, hvis denne kræves fjernet.

Vi gør opmærksom på, at affaldshåndtering er kritisk infrastruktur i lighed med adgang til vand, el og bortledning af spildevand.

Vores skøn er, at affaldsøen blev placeret lige uden for planområdet (Lokalplan nr. 097-740 Rekreativt område ved Langlivej, Rømø), da det ikke var muligt at finde plads til den inden for planområdet.

...

Affaldsøens placering tæt sammen med andre nødvendige tekniske anlæg (transformatorstation, pumpeanlæg, mv.), som også ligger uden for planområdet, betyder, at de samlet set syner mindst muligt og forstyrrer mindst mulig beskyttet natur. Samtidig sikrer denne placering rimelige vendeforhold for kranbilen, der skal tømme beholderne.

Hvis myndighederne ønsker det, kan affaldsøens svenskrøde farve uden problemer ændres til en mere diskret. Farven blev i sin tid valgt ud fra lokalplanens krav.”

Den omhandlede ejendom er delvist fredet ved Overfredningsnævnets afgørelse af 17. december 1985 om fredning af arealer på den vestlige del af Rømø.

De relevante dele af fredningsbestemmelserne er indsat nedenfor:

§ 1. Fredningens formål

Fredningen har til formål at bevare og pleje områdets plante- og dyreliv med de også landskabelige værdier, der knytter sig til variationen af klitheder, græsarealer, strandenge og vådområder, og således at området kan opretholdes som et værdifuldt raste- og ynglested for fugle.

§ 2. Bevaring af området

Området skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således blandt andet ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, og der må ikke opføres ny bebyggelse m.v., medmindre sådanne ændringer af den nuværende tilstand er tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 9.

§ 3. Arealernes drift

...

- f. Naturen må ikke forurenes ved henkastning eller anbringelse af affald, udrangerede maskiner eller lignende.

§ 4. Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller afgravning. Eksisterende grøfter må vedligeholdes, men der må ikke graves nye grøfter.

§ 6. Bebyggelse m.v. og andre anlæg

- a. Der må ikke opføres bygninger i fredningsområdet, herunder skure og boder. Forbuddet gælder dog ikke sædvanlige læskure for kreaturer, som opføres af træ og fremtræder i mørke, afdæmpede farver.
- b. Der må ikke anbringes campingvogne og lignende, og der må ikke teltes.
- c. Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der ikke anlægges flyveplads, motorbane, skydebane, oplagsplads, losseplads eller bilophugningsplads, og der må ikke opstilles vindmøller, master eller transformerstationer eller anbringes plankeværker, mure eller tårne...

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på skriftligt grundlag.

Ved brev af 26. november 2024 har fredningsnævnet anmodet Tønder Forsyning A/S, Tønder Kommune, Miljøstyrelsen, Slots- og Kulturstyrelsen, Museum Sønderjylland, Danmarks Naturfredningsforening/København, Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, Dansk Botanisk Forening Jyllandskreds, Dansk Ornitologisk Forening, Friluftsrådet Centralt, Friluftsrådet Tønder, Nationalpark Vadehavet og Vadehavet postkasse om bemærkninger til ansøgningen med høringsfrist til den 11. december 2024.

Der er ikke modtaget bemærkninger.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningsnævnet kan i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke strider mod formålet med fredningen.

Det fremgår videre af stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde (Natura 2000), hvis det ansøgte ikke indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for.

Det fremgår desuden af stk. 3, at medmindre betingelserne i § 65, stk. 3, er opfyldt, kan fredningsnævnet ikke meddele dispensation fra en fredning eller en foreslået fredning, hvis det ansøgte kan 1) beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller 2) ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier (såkaldte bilag IV-arter).

Fredningsnævnet finder ikke, at det ansøgte er i direkte strid med fredningens formål.

Affaldsøen har en væsentlig samfundsmæssig betydning, og efter det oplyste lægger fredningsnævnet til grund, at den ikke vil kunne opfylde sit formål, hvis den placeres et andet sted. Fredningsnævnet lægger samtidig til grund, at der er behov for etablering af yderligere to affaldsbeholdere.

På denne baggrund, og idet det ansøgte ikke kan antages at ville påvirke udpegningsgrundlaget for beskyttede Natura 2000-områder eller beskyttede bilag IV-arter negativt, meddeler fredningsnævnet lovliggørende dispensation og dispensation til det ansøgte.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø,
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevnenes-hus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet for Syddjylland, Sydlig del
Esbjerg den 13. december 2024

Henrik Tosti
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Tønder Forsyning A/S, info@tonfor.dk

Tønder Kommune, teknisk@toender.dk, emgmi@toender.dk

Miljøstyrelsen, mst@mst.dk

Slots- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk

Museum Sønderjylland, planer@msj.dk

Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforening/Tønder, toender@dn.dk

Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk

Dansk Ornitologisk Forening, toender@dof.dk

Friluftsrådet Centralt, fr@friluftstraadet.dk

Friluftsrådet Tønder, sydvestjylland@friluftstraadet.dk, Werner.sydvestjylland@friluftstraadet.dk

Nationalpark Vadehavet, vadehavet@danmarksnationalparker.dk

Vadehavet postkasse, vad@nst.dk